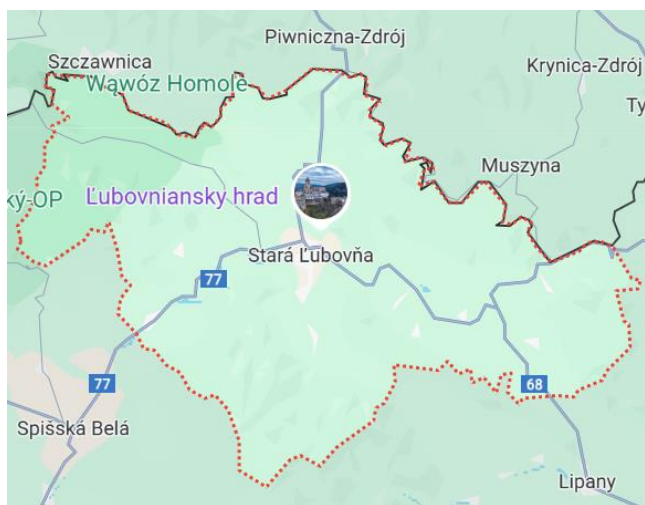
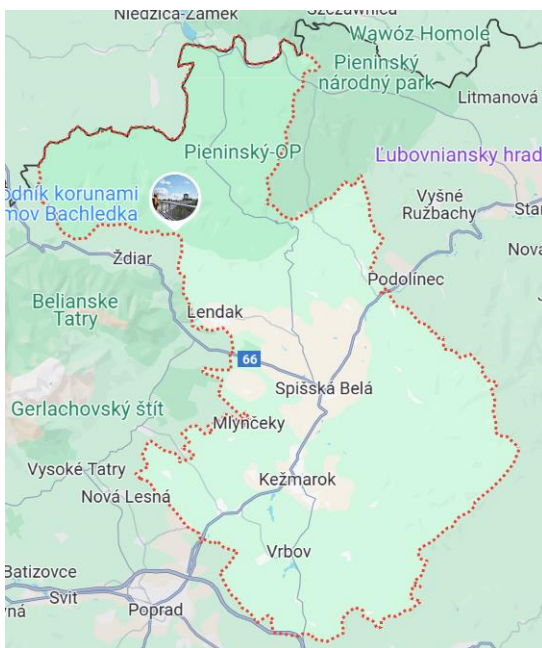

ANALÝZA SOCIÁLNO-EKONOMICKEJ SITUÁCIE A VYBRANÝCH PROBLÉMOV OKRESOV KEŽMAROK A STARÁ ĽUBOVŇA S NÁVRHMI NA ZLEPŠENIE V SOCIÁLNEJ A HOSPODÁRSKEJ OBLASTI

Manažérske zhrnutie

Materiál poskytuje informácie o sociálno-ekonomickej situácii a vybraných problémoch v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa a účinné opatrenia na riešenie problematických oblastí a akceleráciu v rozvoji riešeného územia a po náležitom dialógu s predstaviteľmi regiónu predkladá návrhy na zlepšenie.

Kapitola 1 obsahuje komplexnú analýzu riešenej oblasti, ktorá tvorí východisko pre lepšie pochopenie charakteristiky regiónu a jeho špecifických potrieb. Analyzované boli viaceré oblasti, ako napríklad nezamestnanosť, demografia, hospodárska aktivita, vzdelávanie, poskytovanie sociálnych služieb, fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry, či cestovný ruch.

Okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa sa nachádzajú na severe Slovenska v Prešovskom samosprávnom kraji.

Okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa zaznamenávajú pozitívny demografický trend a pomerne významne pozitívny prírastok obyvateľov, ktorý vysoko prevyšuje priemer Slovenska. V oboch okresoch a v celom v Prešovskom samosprávnom kraji kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku.

Miera nezamestnanosti dosiahla v okrese Kežmarok v novembri 2024 úroveň 9,68 %, čo bola druhá najvyššia miera nezamestnanosti na Slovensku. Miera nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa dosiahla v novembri 2024 úroveň 4,02 %, čo bolo významne mierne nižšie ako priemer nezamestnanosti v Prešovskom samosprávnom kraji a zároveň vyššie ako priemer Slovenska. Dynamika znižovania miery nezamestnanosti v oboch okresoch spomaľuje a významne ju predbieha priemer Slovenska. Oba okresy sa pomerne úspešne vysporiadali so štrukturálnou nezamestnanosťou, avšak *pre ďalšie znižovanie nezamestnanosti je potrebné siahnuť po najrizikovejších skupinách nezamestnaných*. Optimálne sa javí naštartovať *program prípravy pracovnej sily pre nedostatkové profesie formou rekvalifikácií rizikových skupín obyvateľstva, medzi ktoré patria predovšetkým poberatelia dávok v hmotnej núdzi, ktorí sú uchádzačmi o zamestnanie*. Je potrebné zdynamizovať identifikáciu možností na financovanie týchto programov zo zdrojov EÚ, predovšetkým z Programu Slovensko.

Rozdiel medzi priemernou mzdou na Slovensku a priemernou mzdou v Prešovskom samosprávnom kraji sa pohybuje okolo 22 % v neprospech Prešovského kraja, pričom negatívny rozdiel sa znižuje len veľmi mierne.

Okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa sú, z hľadiska potenciálu pracovnej sily charakteristické, podobne ako celý Prešovský samosprávny kraj, relatívne silnou vrstvou vysokoškolsky a stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva, pričom patria medzi okresy s veľmi významným podielom obyvateľstva s ukončeným stredným odborným vzdelaním s maturitou.

Kapacity vzdelávacích inštitúcií sú v oboch okresoch hlboko podpriemerné a to v predškolskom vzdelávaní, základnom vzdelávaní, vo všeobecnom stredoškolskom vzdelávaní a aj v stredoškolskom odbornom vzdelávaní. V rezorte školstva sa navrhuje analýza stavu siete stredných škôl a optimalizácia siete škôl v Prešovskom samosprávnom kraji.

V Prešovskom samosprávnom kraji sú významne nedostatočné kapacity sociálnych služieb, predovšetkým kapacít nocľahární, nízkoprahových denných centier a zariadení starostlivosti o deti do 3 roku veku dieťaťa.

V oblasti *ochrany fungovania prvkov kritickej infraštruktúry* sa treba venovať prijatiu primeraných opatrení. V niektorých miestnych vodovodoch sa prejavuje deficit vodárenských

zdrojov najmä v obdobiach sucha. Situáciu je potrebné riešiť dobudovaním prívodov vody zo skupinových vodovodov a vybudovaním nových vodárenských zdrojov.

V okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa je potrebné venovať pozornosť podpore cestovného ruchu, najmä s ohľadom na vhodné formy podpory cestovného ruchu v Pieninách, Zamagurí, ako aj možnosti revitalizácie chátrajúcich historických pamiatok cestovného ruchu a kúpeľníctva, špecificky pre oblasť Tatier.

Analýzy kapacít a potrieb zdravotnej starostlivosti vykazujú v Prešovskom samosprávnom kraji priemerný počet denných miest a nadpriemerný počet postelí na obyvateľa.

Kapitola 2 obsahuje konkrétne návrhy jednotlivých rezortov na zlepšenie sociálno-ekonomického rozvoja v regióne reflektujúc priority a podnety z regiónu.

Obsah

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	2
OBSAH	4
1 VŠEOBECNÁ ČASŤ	5
1.1 Charakteristika územia.....	5
1.2 Obyvateľstvo a sídla	5
1.3 Vývoj nezamestnanosti	10
1.4 Hospodárska aktivita.....	13
1.5 Priemerná mzda	17
1.6 Vzdelávanie.....	19
1.7 Sociálne služby	20
1.8 Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo	21
1.9 Fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry	27
1.9.1 Voda	27
1.9.2 Potraviny.....	29
1.9.3 Zdravie.....	31
1.9.4 Energetika.....	33
1.9.5 Informačné a komunikačné technológie.....	34
1.9.6 Doprava	35
1.9.7 Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť	38
2 NÁVRHOVÁ ČASŤ	47

1 VŠEOBECNÁ ČASŤ

1.1 Charakteristika územia

Okres Kežmarok sa nachádza na severe Slovenska v Prešovskom kraji v podhorskej oblasti Vysokých Tatier. Rozprestiera sa v nadmorskej výške od približne 500 m.n.m. v podtatranskej kotline až po vyše 2 000 m.n.m. v tatranských vrchoch. Na severe ho ohraničuje pohorie Spišská Magura, ktoré plynulo prechádza do Levočských vrchov na juhovýchode. Územie okresu je charakteristické rozmanitým reliéfom, od rovinatých častí podtatranskej kotliny po strmé hrebene Vysokých Tatier. Preteká ním rieka Poprad, ktorá je významným vodným tokom v regióne. Nachádzajú sa tu viaceré prírodné jazerá a doliny, najmä v tatranskej časti okresu.

Okres Stará Ľubovňa sa nachádza na severe Slovenska v Prešovskom kraji, pri hraniciach s Poľskom. Jeho územie je prevažne hornaté, s dominantným pohorím Spišská Magura na západe a Levočskými vrchmi na juhovýchode. Na severe zasahuje do oblasti Ľubovnianskej vrchoviny, ktorá sa vyznačuje typickým pahorkatým reliéfom. Hlavným vodným tokom okresu je rieka Poprad, ktorá preteká severnou časťou a tvorí významný prvok miestnej krajiny. Pre územie sú typické aj menšie potoky a pramene minerálnych vôd.

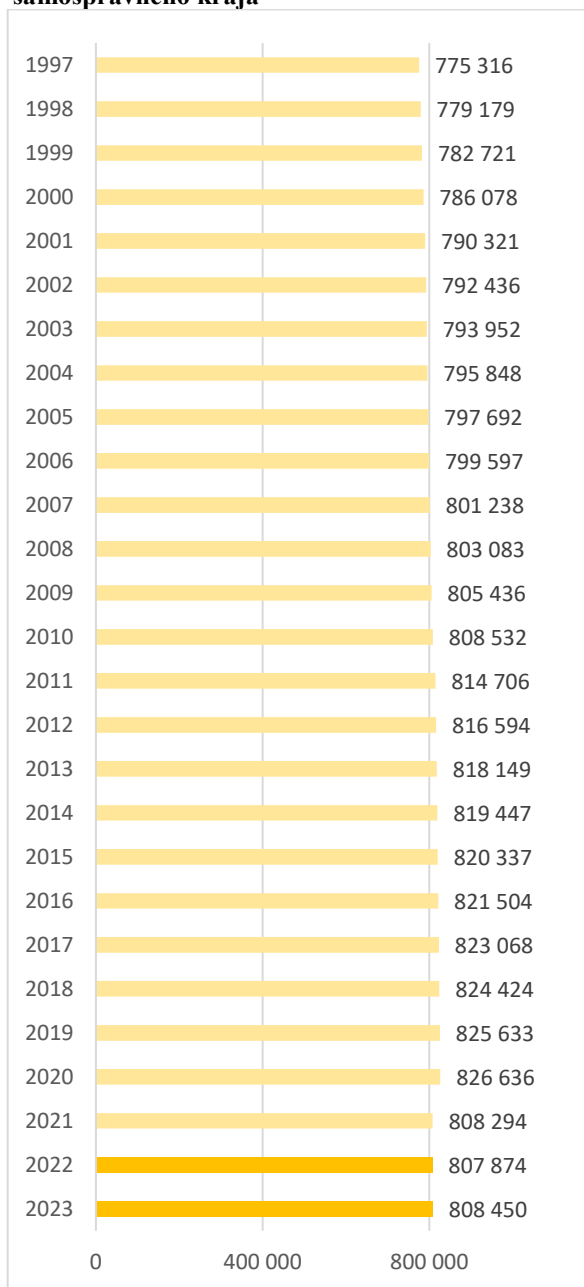
1.2 Obyvateľstvo a sídla

Prešovský samosprávny kraj je svojou rozlohou 8 974 km² územne najväčším samosprávnym krajom na Slovensku s podpriemernou hustotou obyvateľstva (90 osôb na km²). V porovnaní so slovenským priemerom 110,67 osôb na km², má Prešovský samosprávny kraj o 18 % menšiu hustotu obyvateľstva. Na základe územnosprávneho členenia pozostáva Prešovský samosprávny kraj z 13 okresov (Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou) a zo 665 obcí, z ktorých 23 má štatút mesta.

V Prešovskom samosprávnom kraji žilo k 1. 7. 2023 spolu 808 tis. obyvateľov, z ktorých 65 % je v produktívnom veku, 24% v predproduktívnom veku a 11 % v poproduktívnom veku. Prešovský samosprávny kraj sa na počte obyvateľov SR podieľal 14,9 %. Hustota obyvateľov dosiahla v kraji hodnotu 90 obyvateľov na 1 km². Najhustejšie osídleným okresom je Prešov, nasledovaný Sabinovom, Vranovom nad Topľou, Popradom a Levočou a až s veľkým odstupom okresmi Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Snina a Medzilaborce. Stupeň urbanizácie Prešovského samosprávneho kraja dosiahol úroveň len 49 %, čo je mierne menej ako celoslovenský priemer (53,2 %).

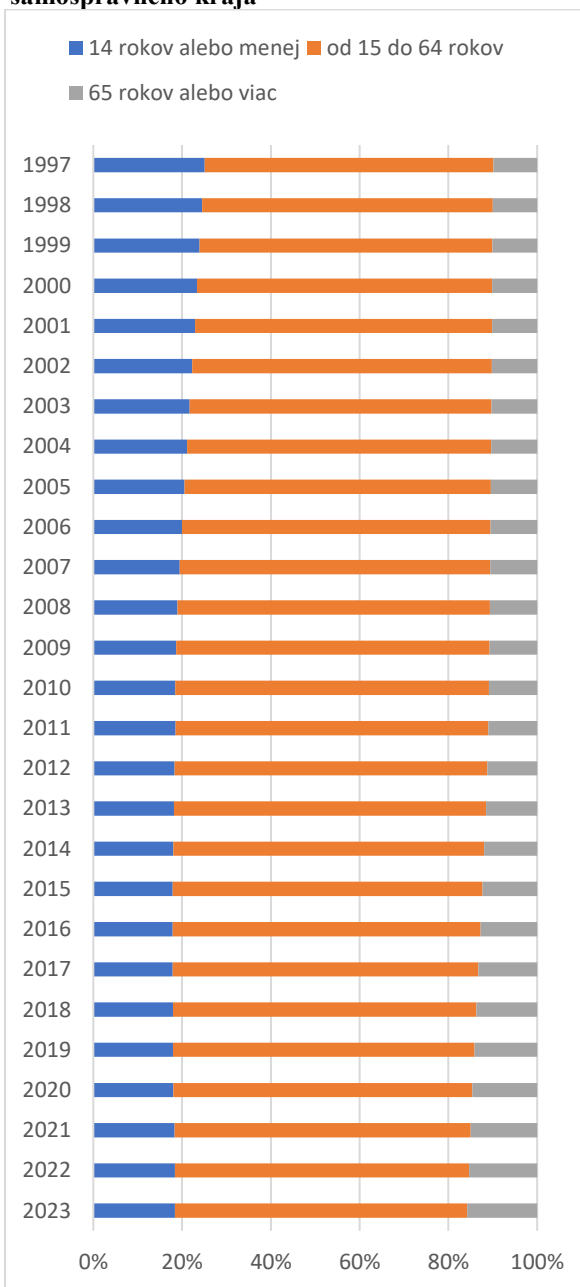
Z vývoja počtu a štruktúry obyvateľstva Prešovského samosprávneho kraja v kontexte historického vývoja je zjavné, že v samosprávnom kraji mierne rastie počet obyvateľov, a to priemernou intenzitou 1,58 % ročne. V štruktúre obyvateľov kraja kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v produktívnom a predproduktívnom veku. Vo všeobecnosti je však možné povedať, že z hľadiska kľúčových demografických ukazovateľov je na tom spomedzi okresov kraja pomerne uspokojivo väčšina okresov v kraji. Starnutie populácie však zasahuje všetky okresy v kraji.

Graf 1: Počet obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja

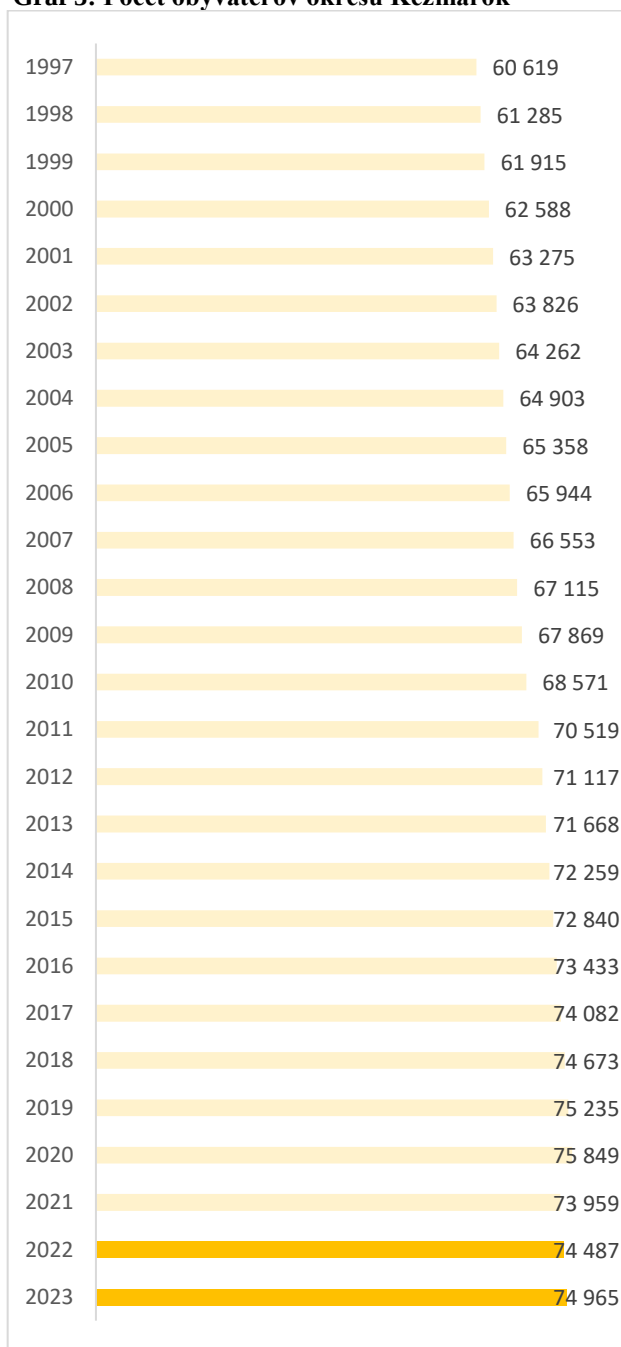
Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Graf 2: Veková štruktúra Prešovského samosprávneho kraja

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Okres Kežmarok je tvorený zo 41 obcí, z ktorých 3 majú štatút mesta. V rámci Prešovského samosprávneho kraja ide o nadpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 119 obyvateľov na km². Podobne ako v Prešovskom samosprávnom kraji, aj v okrese Kežmarok rastie počet obyvateľov. Počet obyvateľov okresu od roku 2004 vzrástol o 15,5 %. V štruktúre obyvateľov okresu, podobne ako v Prešovskom samosprávnom kraji, kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku.

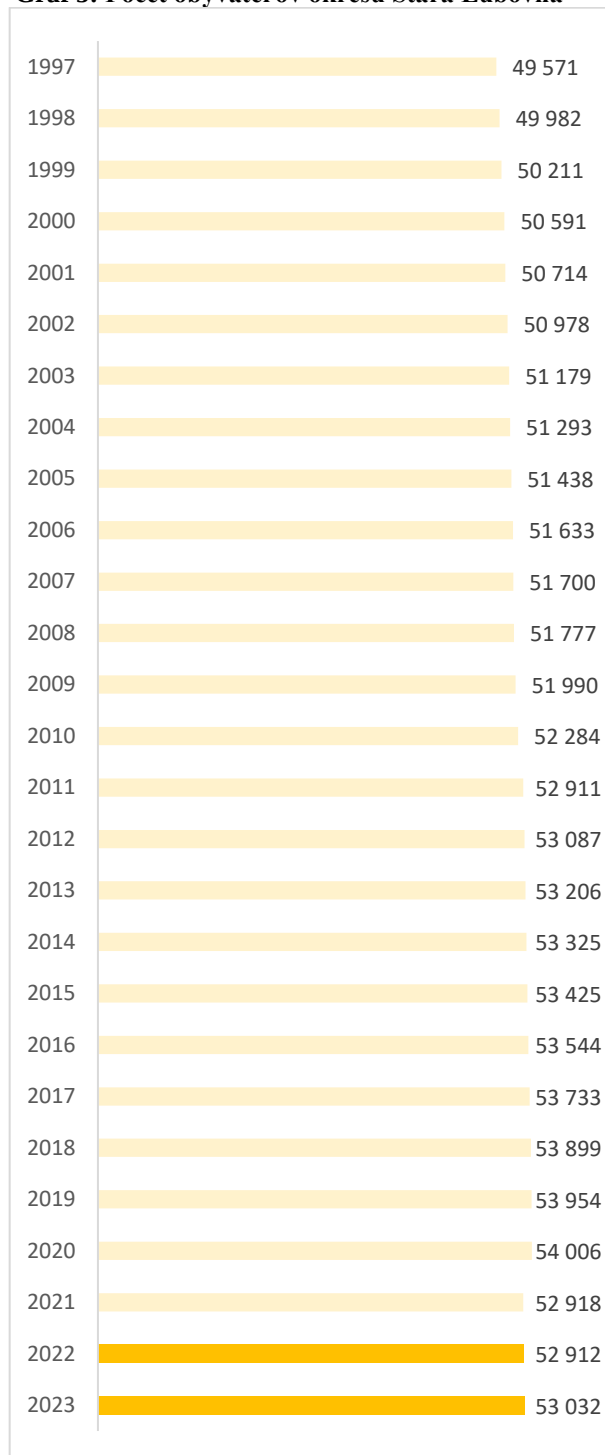
Graf 3: Počet obyvateľov okresu Kežmarok

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

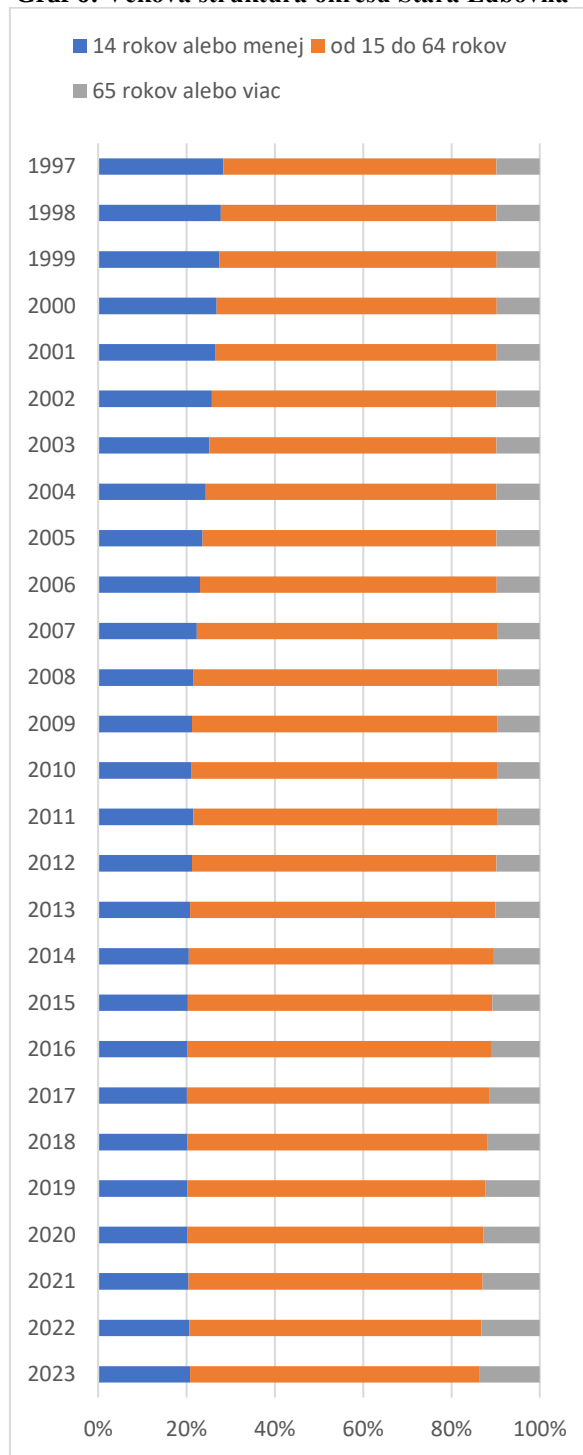
Graf 4: Veková štruktúra okresu Kežmarok

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Okres Stará Ľubovňa je tvorený zo 44 obcí, z ktorých 2 majú štatút mesta. V rámci Prešovského samosprávneho kraja ide o podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 75 obyvateľov na km². Pokiaľ sa pozrieme na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Stará Ľubovňa v kontexte historického vývoja, je pozitívnym faktom, že v okrese sa od roku 2004 zvýšil počet obyvateľov o cca 3,4 %. Avšak v štruktúre obyvateľov okresu klesá podiel obyvateľov v produktívnom veku a pomerne razantne rastie počet obyvateľov v poproduktívnom veku. Na druhej strane je pozitívne, že počet obyvateľov v predproduktívnom veku dlhodobo osciluje okolo hranice 11 tis. osôb.

Graf 5: Počet obyvateľov okresu Stará Ľubovňa

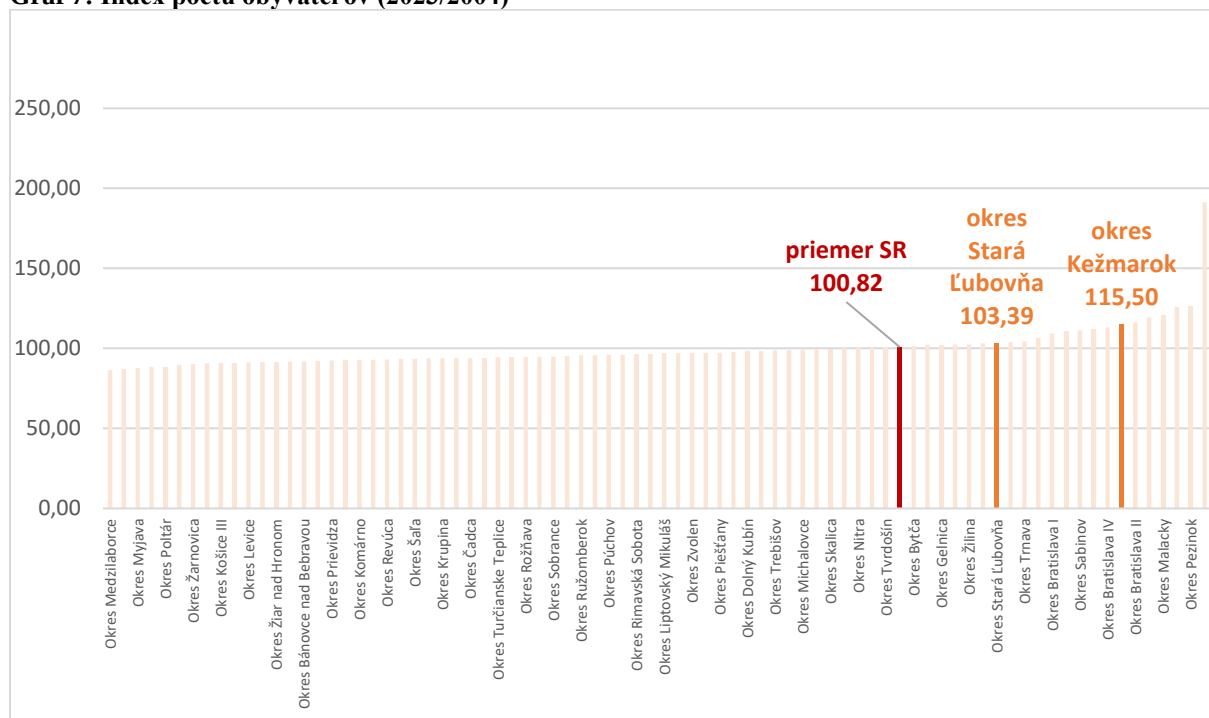
Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Graf 6: Veková štruktúra okresu Stará Ľubovňa

Zdroj: ŠÚSR – Datacube, Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 30.6.(1.7.)

Pozitívny demografický trend v oboch okresoch potvrdzuje aj porovnanie okresov pomocou indexu počtu obyvateľov, ktorý porovnáva počet obyvateľov v rokoch 2004 a 2023. Okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa zaznamenávajú pomerne významne pozitívny prírastok obyvateľov, ktorý vysoko prevyšuje priemer Slovenska.

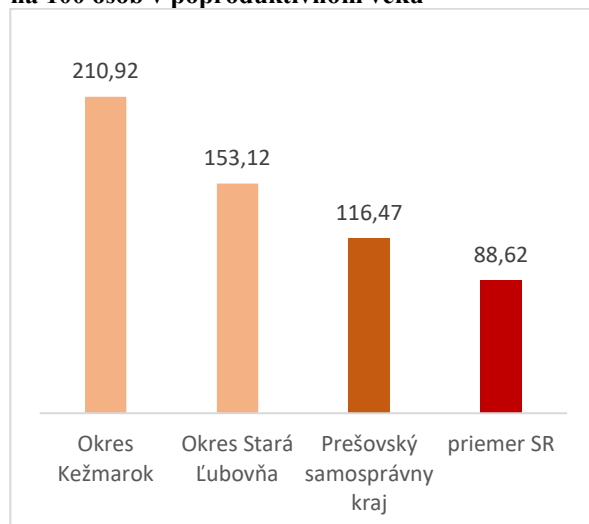
Graf 7: Index počtu obyvateľov (2023/2004)

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

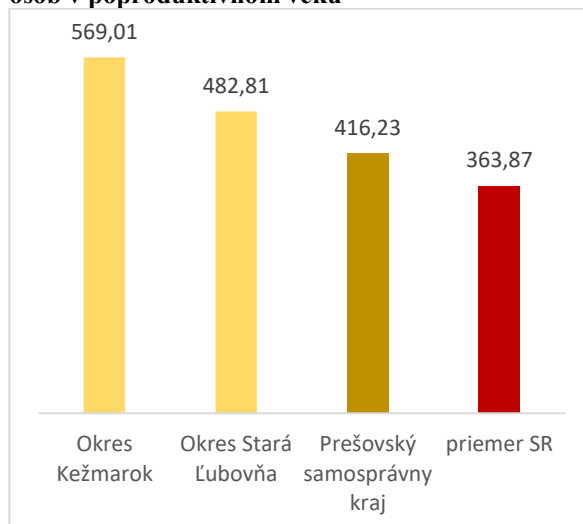
Podľa indexu starnutia v roku 2023 pripadalo v okrese Kežmarok na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku až 211 obyvateľov v predproduktívnom veku a 569 osôb v produktívnom veku. Podobne pozitívna situácia je taktiež v okrese Stará Ľubovňa, kde pripadalo na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku 153 obyvateľov v predproduktívnom veku a 483 obyvateľov v produktívnom veku.

Graf 8: Počet osôb v predproduktívnom veku na 100 osôb v poproduktívnom veku

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

Graf 9: Počet osôb v produktívnom veku na 100 osôb v poproduktívnom veku

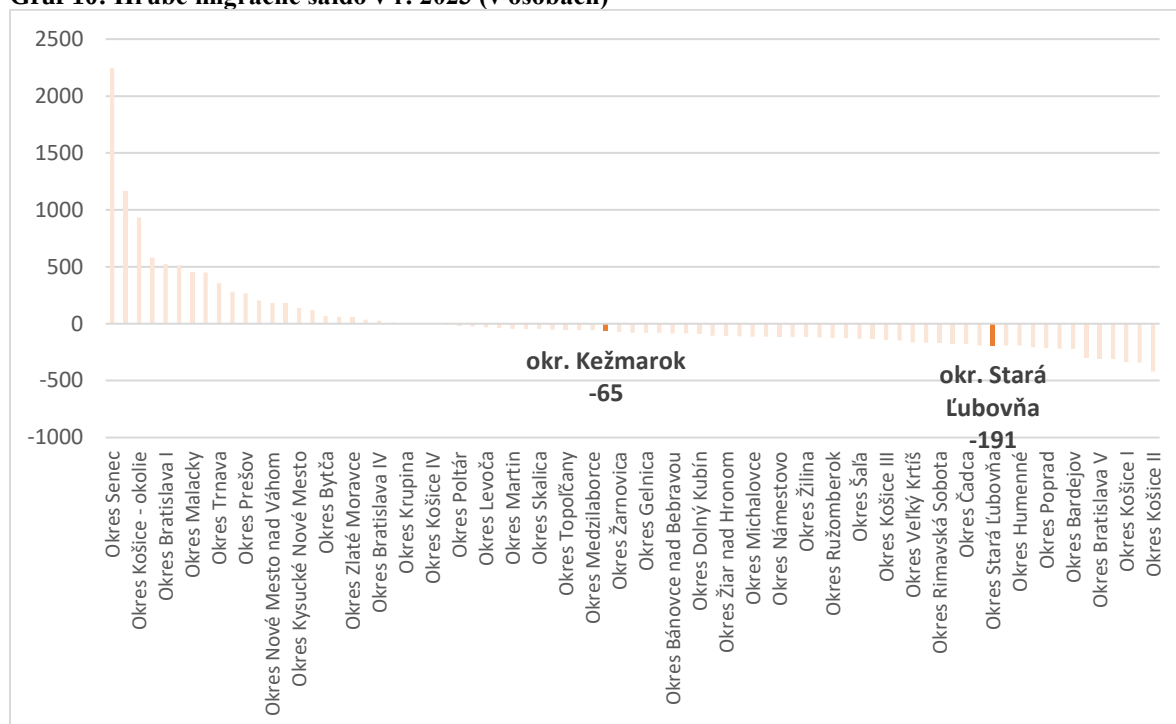

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

Tieto ukazovatele a ich porovnanie s Prešovským samosprávnym krajom, priemerom SR a ostatnými okresmi v SR, radí okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa medzi najmladšie okresy na

Slovensku. Inými slovami, populačný potenciál okresov Kežmarok a Stará Ľubovňa je nadpriemerný a pozitívny efekt demografického vývoja sa naplno neprejavuje len z dôvodu dosahovaného negatívneho migračného salda.

Graf 10: Hrubé migračné saldo v r. 2023 (v osobách)

* hrubé migračné saldo je rozdielom medzi počtom prisťahovaných osôb a počtom vystáhnovaných osôb

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/vbd_dem/om7103mr/v_om7103mr_00_00_00_sk

Konkrétne to znamená, že za rok 2023 sa z okresu Kežmarok vystaňovalo 550 obyvateľov a prisťahovalo 485 obyvateľov, z okresu Stará Ľubovňa sa vystaňovalo 473 osôb a prisťahovalo 282 osôb.

Tab. 1: Štatistika vystáhnovaných a prisťahovaných osôb za rok 2023

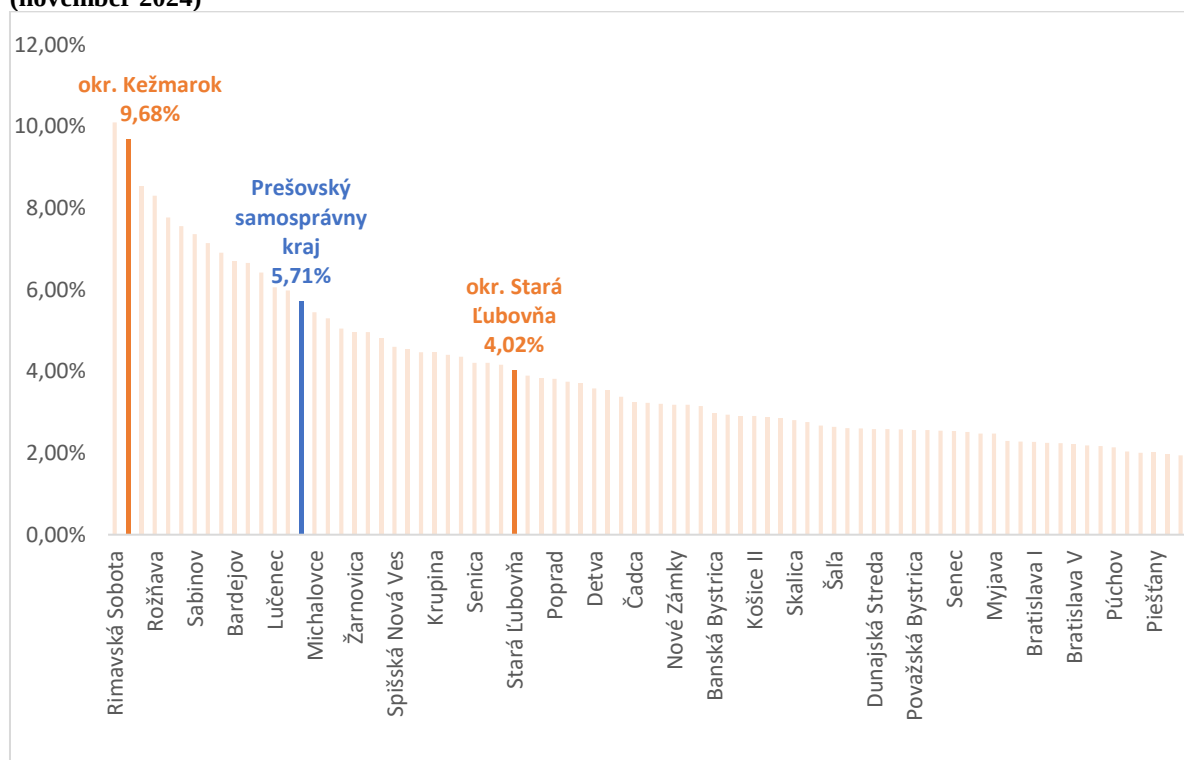
	Pristáhnovaní na trvalý pobyt (Osoba) 2023	Vystáhnovaní z trvalého pobytu (Osoba) 2023	Hrubé migračné saldo
Okres Kežmarok	485	550	- 65
Okres Stará Ľubovňa	282	473	- 191
Slovenská republika	57 167	55 766	+ 1 401

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/vbd_dem/om7103mr/v_om7103mr_00_00_00_sk

1.3 Vývoj nezamestnanosti

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v okrese Kežmarok v novembri 2024 úroveň 9,68 %, čo bola druhá najvyššia miera nezamestnanosti na Slovensku. Miera nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa dosiahla v novembri 2024 úroveň 4,02 %, čo bolo významne mierne nižšie ako priemer nezamestnanosti v Prešovskom samosprávnom kraji a zároveň vyššie ako priemer Slovenska.

Graf 11: Podiel počtu uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte osôb v produktívnom veku (november 2024)

Zdroj: UPSVaR SR

Oba okresy prešli od vstupu do EÚ významne pozitívnu cestu v znižovaní nezamestnanosti a píše pomerne úspešný 20-ročný príbeh poklesu miery evidovanej nezamestnanosti o takmer 62 %, resp. o takmer 64 %, oproti východiskovému stavu. Dynamika znižovania nezamestnanosti je však v oboch okresoch významne nižšia ako priemerná kumulatívna dynamika znižovania miery nezamestnanosti na Slovensku (-70 %).

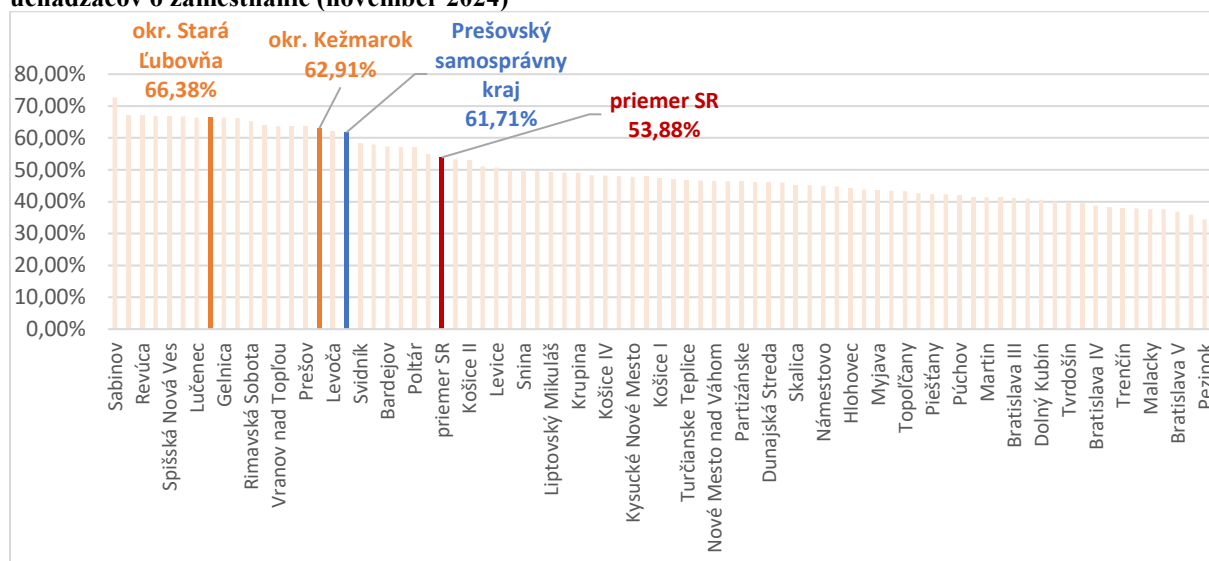
Tab. 2: Časové porovnanie úrovni nezamestnanosti od roku 2004

	november 04	november 09	november 24
okres Kežmarok	25,30%	25,28%	9,68%
okres Stará Ľubovňa	11,15%	12,53%	4,02%
Prešovský samosprávny kraj	16,83%	18,10%	5,71%
priemer SR	12,58%	12,40%	3,73%

Zdroj: UPSVaR SR

Dynamika znižovania miery nezamestnanosti v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa spomaľuje a významne ju predbieha priemer Slovenska. Faktorom tohto stavu je dosiahnutie kriticky nízkej miery nezamestnanosti vzhľadom na vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva, čo dokumentuje aj jeden pomerne vysoký podiel evidovaných nezamestnaných, ktorí nemali zamestnanie pred zaradením do evidencie nezamestnaných na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie.

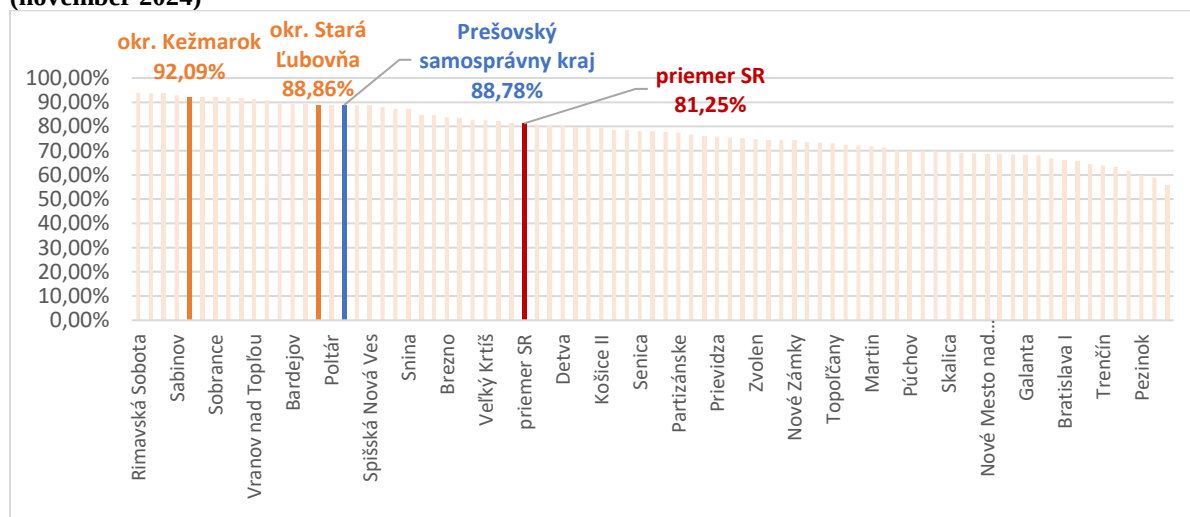
Graf 12: Podiel počtu uchádzačov o zamestnanie bez predchádzajúceho zamestnania na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (november 2024)

Zdroj: UPSVaR SR

Potvrdením negatívneho trendu štrukturálnej nezamestnanosti v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa je podiel počtu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie. Tento ukazovateľ sa pohybuje významne nad úrovňou priemeru SR, čo ukazuje, že okresy sa pomerne úspešne vysporiadali so štrukturálnou nezamestnanosťou, avšak pre ďalšie znižovanie nezamestnanosti je potrebné siahnuť po najrizikovejších skupinách nezamestnaných.

Graf 13: Podiel znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (november 2024)

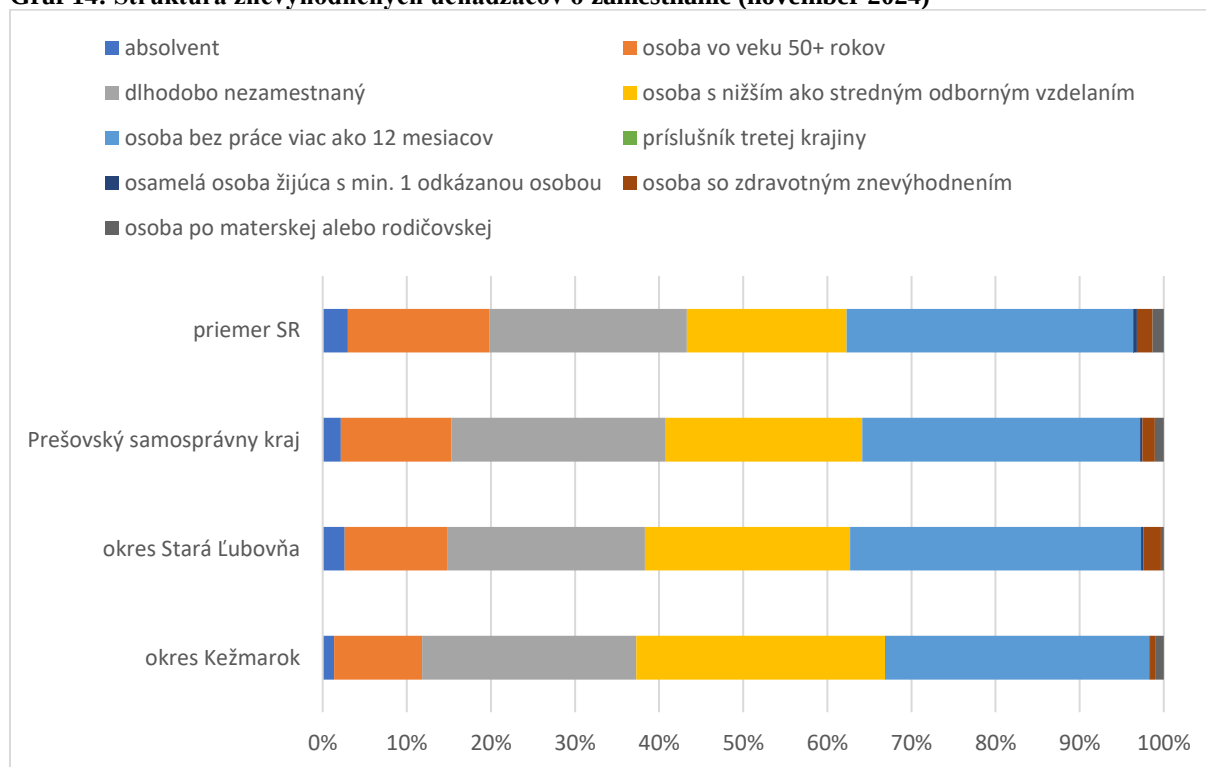

Zdroj: UPSVaR SR

Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a jej porovnaním v prípade okresov Kežmarok a Stará Ľubovňa s celoslovenským priemerom ukazuje, že najrizikovejšími skupinami nezamestnaných osôb sú:

- osoby s nižším ako stredným odborným vzdelaním; a
- dlhodobo nezamestnané osoby.

Graf 14: Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (november 2024)

Zdroj: UPSVaR SR

Vzhľadom na výsledky analýzy štruktúry znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, štrukturálny nedostatok pracovných síl v Prešovskom samosprávnom kraji, ale aj v ostatných oblastiach Slovenska, ako aj vzhľadom na čiastkový záver analýzy podielu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, sa javí ako optimálne naštartovať program prípravy pracovnej sily pre nedostatkové profesie formou rekvalifikácií rizikových skupín obyvateľstva, medzi ktoré patria predovšetkým poberatelia dávok v hmotnej núdzi, ktorí sú uchádzačmi o zamestnanie. Je potrebné zdynamizovať identifikáciu možností na financovanie týchto programov zo zdrojov EÚ, predovšetkým z Programu Slovensko, a to nad rámec aktuálne existujúcich programov.

1.4 Hospodárska aktivita

V Prešovskom samosprávnom kraji pôsobí celkovo 25 387 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 52 podnikov v samosprávnom kraji zamestnáva 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva, maloobchod a cestovný ruch.

Podniky v Prešovskom samosprávnom kraji vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške takmer 3,23 mld. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo stavebníctvo. Navzdory veľkému počtu podnikov, spoločnosti pôsobiace v oblasti cestovného ruchu vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu len vo výške 119 mil. eur.

Podniky v Prešovskom samosprávnom kraji vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 14,75 mld. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 654,5 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 182 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 28 %.

V okrese Kežmarok pôsobí celkovo 1 409 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 4 podniky v okrese zamestnávajú

250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctvo, maloobchod a cestovný ruch.

Podniky v okrese Kežmarok vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 185 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo potravinárstvo, nasledované automobilovým priemyslom a veľkoobchodom. Navzdory veľkému počtu podnikov, cestovný ruch a gastro vytvorilo v roku 2023 pridanú hodnotu len vo výške 8,8 mil. eur.

Podniky v okrese Kežmarok vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 1,013 mld. eur a dosiahli kumulatívny hospodársky výsledok pred zdanením vo výške 29 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 8,7 mil. eur.

V okrese Stará Ľubovňa pôsobí celkovo 1 452 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Žiaden podnik v okrese nezamestnáva viac ako 250 zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva a maloobchodu.

Podniky v okrese Stará Ľubovňa vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 112 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo stavebníctvo, nasledované, s veľkým odstupom potravinárstvom.

Podniky v okrese Stará Ľubovňa vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 575 mil. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 29,7 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 6,8 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 23 %.

Prvých 50 najväčších podnikov v Prešovskom samosprávnom kraji z hľadiska celkových tržieb za rok 2023 generuje 31 % tržieb a 29 % dane z príjmov právnických osôb v kraji.

Tab. 3: 50 najväčších podnikov v Prešovskom samosprávnom kraji podľa tržieb v roku 2023

Názov podniku	Odvetvie	Veľkostná kategória podniku	Mesto	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
PETROLTRANS, a.s.	Veľkoobchod	25-49 zamestnancov	Poprad	615 352 544 €	2 055 987 €	555 618 €
TATRAVAGÓNKA a.s.	Strojárstvo	2000-2999 zamestnancov	Poprad	595 481 033 €	32 758 978 €	7 264 036 €
Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	1000-1999 zamestnancov	Prešov	510 310 000 €	19 498 000 €	4 181 000 €
Beko Manufacturing Slovakia spol. s r.o.	Elektrotechnika	1000-1999 zamestnancov	Poprad	289 368 000 €	12 586 000 €	2 813 000 €
MERKURY SHOP s.r.o.	Maloobchod	1000-1999 zamestnancov	Prešov	230 297 615 €	17 037 493 €	3 798 696 €
Applied Meters, a.s.	Elektrotechnika	50-99 zamestnancov	Prešov	206 757 005 €	6 301 682 €	1 327 237 €
MECOM GROUP s.r.o.	Potravinárstvo	1000-1999 zamestnancov	Humenné	185 839 097 €	7 367 856 €	1 825 618 €
Plzeňský Prazdroj Slovensko, a.s.	Potravinárstvo	500-999 zamestnancov	Veľký Šariš	166 889 267 €	15 488 529 €	3 489 256 €
KE Prešov Elektrik, s.r.o.	Automobilový priemysel	250-499 zamestnancov	Prešov	139 523 917 €	10 531 279 €	2 247 155 €
TANKER, s.r.o.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Kežmarok	132 533 532 €	-2 350 318 €	-179 421 €
Tatranská mliekareň a.s.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Kežmarok	121 204 250 €	2 766 125 €	663 997 €
MILK-AGRO, spol. s r.o.	Maloobchod	1000-1999 zamestnancov	Prešov	114 642 988 €	1 028 315 €	269 769 €
LUNYS, s.r.o.	Veľkoobchod	250-499 zamestnancov	Poprad	103 803 430 €	3 714 563 €	1 008 969 €
GVP, spol. s r.o. Humenné	Veľkoobchod	500-999 zamestnancov	Humenné	102 692 187 €	6 131 706 €	1 357 558 €

CHEMOSVIT FOLIE, s.r.o.	Chémia a plasty	500-999 zamestnancov	Svit	97 398 172 €	833 470 €	227 128 €
STD DONIVO a.s.	Doprava a logistika	500-999 zamestnancov	Vranov nad Topľou	90 720 247 €	11 643 029 €	2 446 081 €
BUKÓZA Export-Import, a.s.	Veľkoobchod	25-49 zamestnancov	Hencovce	88 874 555 €	-596 536 €	-116 350 €
COOP Jednota Prešov, spotrebné družstvo	Maloobchod	500-999 zamestnancov	Prešov	80 756 703 €	2 280 392 €	489 903 €
STIEBEL ELTRON Slovakia, s.r.o.	Strojárstvo	500-999 zamestnancov	Poprad	71 565 995 €	5 217 766 €	1 076 540 €
STIGA Slovakia, s.r.o.	Strojárstvo	150-199 zamestnancov	Poprad - Matejovce	68 621 721 €	501 542 €	279 507 €
ANDRITZ Slovakia s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	250-499 zamestnancov	Humenné	67 975 267 €	1 453 661 €	511 233 €
Nemocnica Poprad, a.s.	Zdravotníctvo	1000-1999 zamestnancov	Poprad	67 332 546 €	-45 399 €	-96 846 €
Immergas Europe s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	100-149 zamestnancov	Poprad - Matejovce	67 303 160 €	3 443 430 €	785 792 €
LEYARD EUROPE s.r.o.	Elektrotechnika	150-199 zamestnancov	Záborské	66 403 605 €	3 690 388 €	538 535 €
SYNOT TIP, a.s.	Hazard	25-49 zamestnancov	Poprad - Matejovce	66 250 853 €	7 609 147 €	1 594 822 €
Hossa family, s. r. o.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Poprad - Matejovce	64 526 189 €	1 701 555 €	493 369 €
Garrett Motion Slovakia s. r. o.	Automobilový priemysel	500-999 zamestnancov	Záborské	64 026 172 €	3 433 180 €	881 532 €
Terichem Tervakoski, a.s.	Chémia a plasty	200-249 zamestnancov	Svit	62 696 680 €	9 765 232 €	2 063 492 €
KOMFOS Prešov, s.r.o.	Maloobchod	250-499 zamestnancov	Lubotice	60 944 607 €	1 105 725 €	319 211 €
KARMEN - veľkoobchod potravín s.r.o.	Veľkoobchod	500-999 zamestnancov	Prešov	53 200 332 €	2 858 546 €	645 273 €
Nexis Fibers a.s.	Chémia a plasty	250-499 zamestnancov	Humenné	53 059 485 €	-8 815 434 €	-1 837 433 €
FROST a.s. Prešov	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Prešov	53 026 383 €	11 148 400 €	2 366 428 €
D.P. EKOPLAST, spol. s r.o.	Chémia a plasty	25-49 zamestnancov	Snina	52 597 637 €	352 005 €	74 865 €
BUKOCEL, a.s.	Drevo a papier	250-499 zamestnancov	Hencovce	49 867 749 €	-27 871 978 €	1 645 594 €
TATRA TEXTIL, s.r.o.	Odevy a obuv	100-149 zamestnancov	Hozelec	47 121 263 €	7 543 733 €	1 627 059 €
De Heus s.r.o.	Potravinárstvo	25-49 zamestnancov	Kendice	46 349 273 €	813 557 €	163 074 €
CEMM THOME SK, spol. s r.o.	Automobilový priemysel	500-999 zamestnancov	Prešov	46 216 123 €	2 783 040 €	442 963 €
Ariola s. r. o.	Hazard	200-249 zamestnancov	Poprad	45 186 737 €	6 993 443 €	2 068 007 €
Motor-Car Prešov, s.r.o.	Predaj a údržba vozidiel	100-149 zamestnancov	Prešov	43 515 875 €	1 690 125 €	414 558 €
MULLER TEXTILES SLOVAKIA, s.r.o.	Odevy a obuv	200-249 zamestnancov	Myslina	43 350 558 €	10 078 601 €	2 174 380 €
ZASTROVA, a.s.	Automobilový priemysel	200-249 zamestnancov	Spišská Stará Ves	42 013 552 €	2 554 171 €	-703 094 €
LC Sabinov a. s.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Sabinov	40 768 311 €	20 783 €	18 936 €
ZECEM s.r.o.	Energie a ťažba	200-249 zamestnancov	Bystré	40 269 157 €	2 952 197 €	648 218 €
Podtatranská s.r.o.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Kežmarok	39 051 067 €	140 018 €	30 207 €
COOP Jednota, Vranov nad Topľou, spotrebné družstvo	Maloobchod	250-499 zamestnancov	Vranov nad Topľou	38 660 103 €	1 472 970 €	341 874 €

PRIMA POPRAD, s.r.o.	Chémia a plasty	200-249 zamestnancov	Poprad - Matejovce	38 242 163 €	1 230 237 €	16 131 €
Schüle Slovakia, s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	250-499 zamestnancov	Poprad	36 459 265 €	-1 642 794 €	-336 858 €
GOHR, s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	150-199 zamestnancov	Veľký Šariš	34 551 621 €	732 612 €	165 561 €
Baliarne obchodu, a. s. Poprad	Potravinárstvo	200-249 zamestnancov	Poprad	33 128 295 €	-47 331 €	2 304 €
TOMARK, s.r.o.	Automobilový priemysel	N/A	Prešov	32 641 173 €	859 038 €	152 690 €
				5 509 367 459 €	202 798 716 €	52 237 174 €

Zdroj: databáza FINSTAT

- **Poskytnutá investičná pomoc od roku 2012**
- **Investičná pomoc poskytnutá v okrese Kežmarok:**

Spoločnosť	Rok	Lokalita	Investičné náklady (mil. eur)	Nové miesta	Dotácia na DHM (mil. eur)	Príspevok - miesta (mil. eur)	Daňová úľava (mil. eur)	Pomoc spolu (mil. eur)
TREVES Slovakia, s.r.o.	2014	Kežmarok	3,02	116	0,57	0,91	-	1,48
Deltrian Slovakia, s.r.o.	2015	Kežmarok	4,28	50	0,30	0,25	0,70	1,25
Mubea Automotive Slovakia s. r. o.	2018	Kežmarok	51,00	504	5,34	3,74	5,87	14,95
ZASTROVA, a.s.	2023	Spišská Stará Ves	2,72	20	-	-	1,26	1,26

Poznámka: DHM - dlhodobý hmotný majetok

- **Investičná pomoc poskytnutá v okrese Stará Ľubovňa:**

Spoločnosť	Rok	Lokalita	Investičné náklady (mil. eur)	Nové miesta	Daňová úľava (mil. eur)	Pomoc spolu (mil. eur)
Leitech s. r. o.	2022	Stará Ľubovňa	4,21	25	0,86	0,86

- **Úspešne vykázané projekty SARIO**

Úspešne vykázané projekty SARIO v okrese Kežmarok od roku 2014:

Projekt	Rok vykázania SARIO	Lokalita	Výška investície (mil. eur)	Počet nových pracovných miest	Sektor/aktivita
Karloff	2018	Kežmarok	2,10	25	Iný / Výroba dekoračných sklenených fliaš (expanzia)
Tesca	2019	Kežmarok	0,50	120	Elektrotechnický / Výroba hlavových opierok (expanzia)

- **Prehľad priemyselných nehnuteľností v databáze SARIO**

- Registrované nehnuteľnosti v okrese Kežmarok:

Nehnuteľnosť- názov	Lokalita	Vlastníctvo	Typ nehnuteľnosti	Voľná plocha
Kežmarok mraziarne	Kežmarok	Súkromné	Brownfield	4 000 m ²
Kežmarok Nitra Invest	Kežmarok	Súkromné	Brownfield	2 873 m ²
PP Veľká Lomnica	Veľká Lomnica	Súkromné	Greenfield	570 000 m ²
Malý Slávkov	Malý Slávkov	Mestské, obecné	Brownfield	80 000 m ²
Spišská Stará Ves	Spišská Stará Ves	Súkromné	Brownfield	5 000 m ²

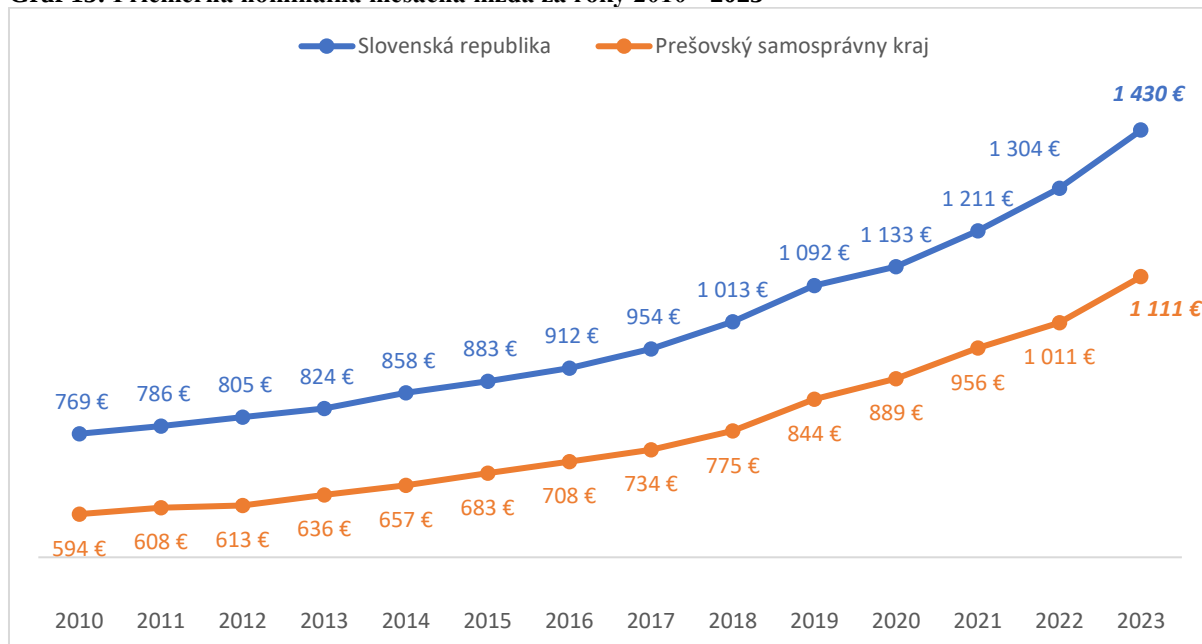
- Registrované nehnuteľnosti v okrese Stará Ľubovňa:

Nehnuteľnosť- názov	Lokalita	Vlastníctvo	Typ nehnuteľnosti	Voľná plocha
Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa	Súkromné	Brownfield	3 400 m ²

1.5 Priemerná mzda

Vzhľadom na to, že najvyššia dostupná granularita údajov o priemernej mzde je na úrovni odvetví v členení SK NACE a samosprávnych krajov, budeme pristupovať k okresom Kežmarok a Stará Ľubovňa, pri popise mesačnej hrubej priemernej mzdy, na úrovni Prešovského samosprávneho kraja.

Graf 15: Priemerná nominálna mesačná mzda za roky 2010 - 2023

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/np3104rr/v_np3104rr_00_00_00_sk

Rozdiel medzi priemernou mzdou na Slovensku a v Prešovskom samosprávnom kraji sa pohybuje okolo 22 % v neprospech Prešovského samosprávneho kraja, pričom negatívny rozdiel sa znižuje len veľmi mierne.

Tab. 4: Priemerná nominálna hrubá mesačná mzda podľa odvetví SK NACE v roku 2023

2023	Bratislavský kraj	Trnavský kraj	Trenčiansky kraj	Nitriansky kraj	Žilinský kraj	Banskobystrický kraj	Prešovský kraj	Košický kraj
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 324 €	1 557 €	1 446 €	1 432 €	1 350 €	1 418 €	1 278 €	1 265 €
Ťažba a dobývanie	2 172 €	1 915 €	1 496 €	N/A	1 554 €	1 501 €	1 309 €	1 578 €
Priemyselná výroba	2 122 €	1 655 €	1 665 €	1 585 €	1 702 €	1 445 €	1 327 €	1 640 €
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3 153 €	2 404 €	2 250 €	2 492 €	2 250 €	2 060 €	1 695 €	2 074 €
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1 821 €	1 495 €	1 357 €	1 322 €	1 414 €	1 420 €	1 247 €	1 450 €
Stavebníctvo	1 781 €	1 201 €	1 294 €	1 155 €	1 335 €	1 331 €	1 065 €	1 402 €
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 926 €	1 360 €	1 314 €	1 371 €	1 362 €	1 255 €	1 235 €	1 247 €
Doprava a skladovanie	1 896 €	1 457 €	1 280 €	1 254 €	1 386 €	1 433 €	1 346 €	1 421 €
Ubytovacie a stravovacie služby	1 045 €	981 €	927 €	811 €	977 €	885 €	936 €	861 €
Informácie a komunikácia	3 042 €	2 001 €	1 809 €	1 725 €	1 887 €	2 241 €	1 436 €	2 204 €
Finančné a poisťovacie činnosti	2 786 €	1 928 €	1 909 €	1 849 €	1 876 €	1 838 €	1 806 €	1 929 €
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 923 €	1 096 €	1 401 €	1 380 €	1 540 €	1 475 €	1 305 €	1 267 €
Odborné, vedecké a technické činnosti	2 255 €	1 468 €	1 584 €	1 489 €	1 614 €	1 241 €	1 136 €	1 509 €
Administratívne a podporné služby	1 669 €	1 313 €	1 062 €	1 085 €	1 179 €	1 072 €	1 055 €	1 289 €
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	2 300 €	1 683 €	1 623 €	1 630 €	1 705 €	1 653 €	1 596 €	1 670 €
Vzdelávanie	1 515 €	1 478 €	1 394 €	1 426 €	1 387 €	1 409 €	1 455 €	1 523 €
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2 093 €	1 674 €	1 645 €	1 761 €	1 877 €	1 703 €	1 612 €	1 852 €
Umenie, zábava a rekreácia	1 560 €	1 200 €	1 186 €	1 171 €	1 239 €	1 286 €	1 348 €	1 188 €
Ostatné činnosti	1 452 €	1 125 €	1 451 €	950 €	1 273 €	1 111 €	945 €	1 260 €

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/np3104rr/v_np3104rr_00_00_00_sk

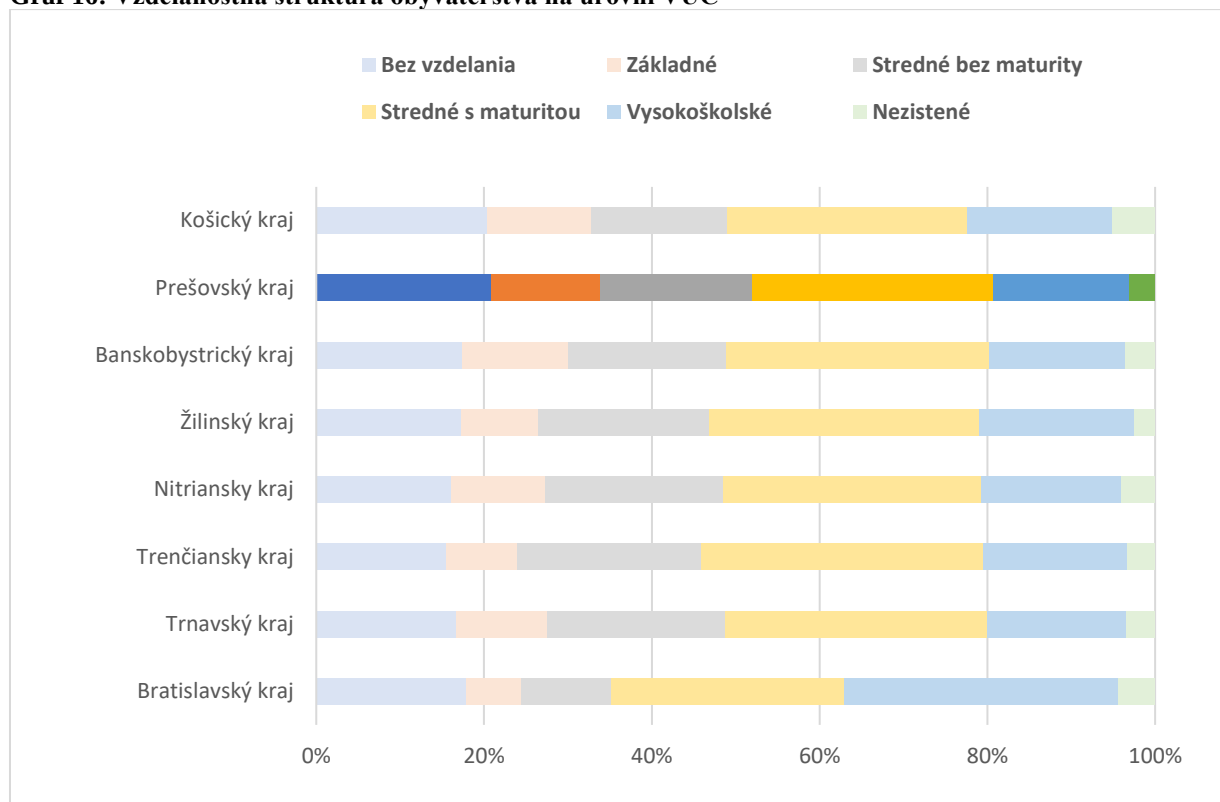
Rozkladom priemernej mesačnej hrubej nominálnej mzdy v národnom hospodárstve na jednotlivé odvetvia, podľa klasifikácie SK NACE, je jasne vidieť, že v Prešovskom samosprávnom kraji dosahujú zamestnanci mzdy pod úroveň priemeru Slovenska, a to vo

väčšine odvetví. V porovnaní s ostatnými krajmi dosahuje v Prešovskom samosprávnom kraji priemerná mzda najnižšiu úroveň vo väčšine odvetví.

1.6 Vzdelávanie

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja je charakteristická priemerným podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva, mierne podpriemerným podielom stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva a nadpriemerným podielom nevzdelaného obyvateľstva.

Graf 16: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva na úrovni VÚC

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7054rr/v_om7054rr_00_00_00_sk

Okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa sú z hľadiska potenciálu pracovnej sily charakteristické, podobne ako celý Prešovský samosprávny kraj, relatívne silnou vrstvou vysokoškolsky a stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva, pričom patria medzi okresy s veľmi významným podielom obyvateľstva s ukončeným stredným odborným vzdelaním s maturitou.

Analýza vybavenosti Prešovského samosprávneho kraja školskou infraštruktúrou ukazuje, že kapacity vzdelávacích inštitúcií sú, v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa, hlboko podpriemerné, a to v predškolskom vzdelávaní, základnom vzdelávaní, vo všeobecnom stredoškolskom vzdelávaní a aj v stredoškolskom odbornom vzdelávaní.

Tab. 5: Prepočet kapacít škôl na mernú jednotku

kapacita školských zariadení	prepočet na mernú jednotku	Prešovský samosprávny kraj	okr. Kežmarok	okr. Stará Ľubovňa	Priemer SR
materské školy	na 1 dieťa vo veku 3-5 rokov	1,65	0,58	0,68	0,99
základné školy	na 1 žiaka vo veku 6 - 15 rokov	0,82	0,81	0,78	0,84
stredné odborné školy	na 1 žiaka	0,65	0,42	0,32	0,64

	vo veku 16 - 19 rokov				
gymnázia	na 1 žiaka vo veku 16 - 19 rokov	0,18	0,07	0,22	0,36

Zdroj: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580; https://datacube.statistics.sk/#/view/sk/vbd_dem/om7006rr/v_om7006rr_00_00_00_sk

Vzdelávanie je v okrese Kežmarok zabezpečované prostredníctvom 38 materských škôl s celkovou kapacitou 2 143 detí, 30 základných škôl s celkovou kapacitou 9 580 žiakov, 5 stredných odborných škôl s celkovou kapacitou 1 741 žiakov a 2 gymnázií s celkovou kapacitou 275 žiakov.

V okrese Stará Ľubovňa je vzdelávanie zabezpečované prostredníctvom 32 materských škôl s celkovou kapacitou 1 522 detí, 29 základných škôl s celkovou kapacitou 5 573 žiakov, 3 stredných odborných škôl s celkovou kapacitou 842 žiakov a 2 gymnázií s kapacitou 579 žiakov.

Tab. 6: Počet a kapacita škôl v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa

	okres Kežmarok	okres Stará Ľubovňa
materské školy		
počet	38	32
kapacita žiakov (celodenná kapacita)	2 143	1 522
základné školy		
počet	30	29
kapacita žiakov	9 580	5 573
Gymnázia		
počet	2	2
kapacita žiakov	275	579
stredné odborné školy		
počet	5	3
kapacita žiakov	1 741	842

Zdroj: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580

1.7 Sociálne služby

V Prešovskom samosprávnom kraji poskytuje služby 1 427 zariadení sociálnych služieb s celkovou kapacitou 24 310 osôb. Na základe analýzy kapacít a potrieb sociálnych služieb je možné konštatovať, že významne nedostatočné sú v Prešovskom samosprávnom kraji predovšetkým kapacity:

- nocľahární;
- nízkoprahových denných centier; a
- zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa.

Tab. 7: Podrobná štatistika počtu zariadení sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji

počet sociálnych zariadení	neverejný poskytovateľ	zriadený alebo založený obcou/mestom	zriadený alebo založený vyšším územným celkom
denné centrum	2	50	0
denný stacionár	218	42	0
domov na polceste	10	0	1
domov sociálnych služieb	46	3	49
integračné centrum	1	0	0
jedáleň	24	26	0
komunitné centrum	45	125	0

krízová pomoc poskytovaná telekomunikačnými technológiami	1	0	0
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	11	0	0
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	18	7	0
nízkoprahové denné centrum	2	2	0
nocľaháreň	2	4	0
odľahčovacia služba	0	0	0
opatrovateľská služba	87	168	0
podpora samostatného bývania	1	0	2
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	4	0
pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	3	0	0
požičiavanie pomôcok	15	1	0
práčovňa	2	2	0
prepravná služba	45	10	0
rehabilitačné stredisko	3	0	6
služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života	1	0	0
služba včasnej intervencie	16	0	4
sociálna rehabilitácia	1	0	0
sociálne poradenstvo - špecializované	47	0	4
sociálne poradenstvo - základné	22	4	0
sprievodcovská služba a predčítateľská služba	1	0	0
sprostredkovanie osobnej asistencie	5	2	0
sprostredkovanie tlmočnickej služby	1	0	0
stredisko osobnej hygieny	0	2	0
špecializované zariadenie	38	0	15
terénna sociálna služba krízovej intervencie	21	8	0
tlmočnícka služba	2	0	0
útulok	8	4	6
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	0	0	1
zariadenie núdzového bývania	7	2	6
zariadenie opatrovateľskej služby	15	9	0
zariadenie podporovaného bývania	9	0	10
zariadenie pre seniorov	69	18	9
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	19	3	0
Celkový súčet	818	496	113

Zdroj: <https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/poskytovatel-sos>

1.8 Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo

Kežmarok

Okres Kežmarok sa nachádza v regióne, ktorý ponúka prírodné, kultúrne a historické atraktivity, čím vytvára ideálne podmienky pre ďalší rozvoj cestovného ruchu. Tento región je známy svojou prírodou, historickými pamiatkami a tradíciami, ktoré sú atraktívne pre domácich i zahraničných turistov. Potenciál cestovného ruchu v okrese Kežmarok je rôznorodý, čo z neho robí atraktívnu destináciu pre rôzne typy návštevníkov.

Prírodné bohatstvo regiónu, ako je Pieninský národný park (PIENAP), pohorie Spišská Magura a Levočské vrchy, poskytuje návštevníkom možnosti na turistiku, cykloturistiku či zimné

športy. Zaujímavým prvkom je aj splav Dunajca na drevených pltiach, ktorý láka milovníkov prírody a adrenalínových zážitkov. Ďalšími prírodnými atrakciami sú termálne kúpaliská, ako napríklad Vrbov a prírodné kúpele Smerdžonka, ktoré umožňujú wellness a relaxačný turizmus. Okres ponúka aj Chodník korunami stromov v Bachledovej doline, ktorý sa nachádza na hranici okresu.

Dominantou mesta Kežmarok je Kežmarský hrad, ktorý je jednou z najnavštevovanejších historických pamiatok v regióne a predstavuje kľúčovú atrakciu pre turistov. Okrem hradu je Kežmarok domovom evanjelického artikulárneho kostola, ktorý je zapísaný na zozname UNESCO a ďalších cenných historických a sakrálnych pamiatok.

Z hľadiska návštevnosti v regióne je múzeum a Kežmarský hrad medzi najväčšími lákadlami. Po pandemických rokoch 2020 a 2021 sa návštevnosť týchto miest opäť zvýšila, pričom najväčší podiel na celkovej návštevnosti má práve hrad. Väčšinu návštevníkov múzea tvoria domáci turisti, avšak medzi zahraničnými návštevníkmi dominuje Česká republika.

Cestovný ruch v okrese Kežmarok sa stále vyvíja, pričom existuje veľký potenciál na jeho ďalší rozvoj. Zlepšenie infraštruktúry, podpora ekologického turizmu, rozvoj nových turistických produktov a zvyšovanie kvality turistických služieb sú kľúčovými faktormi, ktoré môžu prispieť k ďalšiemu rastu tejto oblasti. Okres má všetky predpoklady na to, aby sa stal ešte atraktívnejšou destináciou pre turistov, a to nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Potenciál okresu Kežmarok vyzdvihuje význam prírodných a kultúrnych zdrojov regiónu, ktoré predstavujú silný základ pre rozvoj cestovného ruchu a miestnej ekonomiky.

Najvýznamnejšie prírodné atrakcie v okrese:	Najvýznamnejšie kultúrno-historické pamiatky a atraktivity z pohľadu cestovného ruchu:
Pieninský národný park (PIENAP)	neskorogotický mestský hrad Kežmarok s prepojením na remeslá (15. storočie)
prielom Dunajca so splavom na drevených pltiach (1.5. - 30.10.)	ev. lýceum s knižnicou, UNESCO drevený ev. artikulárny kostol, Kostol Najsvätejšej Trojice nový ev. kostol s hrobkou I. Thokolyho
Levočské vrchy a vojenský obvod Javorina	Červený Kláštor a legenda o Cypriánovi
prírodné kúpele Červený Kláštor Smerdžonka, termálne kúpalisko Vrbov	ľudová architektúra v prírode - zrubové domy Zamaguria – obec Osturňa – živý skanzen
pohorie Spišská Magura. Kultúrny a historický potenciál okresu	David Frohlich z Kežmarku - autor prvej systematickej geografie v Uhorsku, autor prvého známeho výstupu na tatranský štít (1615), Karpatský spolok
Chodník korunami stromov v Bachledovej doline (na hranici okresu)	Bazilika minor svätého Kríža v Kežmarku (neskorogotický rímskokatolícky farský kostol)
Jedinečná fauna a flóra, zber bylín – bylinárstvo v celom regióne napr. oblasť Zamaguria	Kaštieľ Strážky je národná kultúrna pamiatka nachádzajúca sa v meste Spišská Belá, v miestnej časti Strážky. V kaštieli sa nachádzajú stále expozície približujúce najmä dielo Ladislava Mednyánszkeho, portrétnu tvorbu na Spiši, zbierky historickej knižnice a mobiliár kaštieľa

Mesto Kežmarok je zakladajúcim členom Oblastnej organizácie Tatry-Spiš-Pieniny (OOCR TSP), ktorá zaznamenala významný nárast počtu prenocovaní v roku 2022, čo sa pozitívne odrazilo aj na výške vybranej dane za ubytovanie. Organizácia cestovného ruchu je koordinátorom aktivít zameraných na rozvoj cestovného ruchu v regióne. V roku 2022 došlo k výraznému nárastu počtu prenocovaní v meste, ktorý presiahol 50 %, no hodnoty stále neboli na úrovni rokov 2017 - 2019.

Ubytovacie kapacity

Ubytovacie zariadenia v okrese Kežmarok tvoria až 17 % z celkového počtu ubytovacích zariadení v PSK. Na základe údajov ŠÚSR za rok 2020, z celkového počtu návštevníkov ubytovacích zariadení v kraji tvorili návštevníci v okrese Kežmarok 11 % ubytovaní. V okrese sa nachádza 140 ubytovacích zariadení s celkovou kapacitou lôžok 4 110 (11 % z lôžok v PSK). Počet návštevníkov v týchto zariadeniach bol v roku 2020 (v absolútnych číslach) 72 598 osôb. Počet prenocovaní návštevníkov bol 208 193.

Z hľadiska kapacít a výkonov ubytovacích zariadení možno konštatovať, že vzhľadom na veľkosť okresu Kežmarok je cestovný ruch v porovnaní s ostatnými okresmi PSK rozvinutý lepšie, vzhľadom na veľký potenciál v oblasti cestovného ruchu, existuje však aj veľký priestor na jeho zlepšenie. Podiel výkonov ubytovacích zariadení v okrese Kežmarok na celkových výkonoch kraja je v súčasnosti na úrovni 11 % (zatiaľ čo napríklad počet obyvateľov tvorí cca 9 % počtu obyvateľov kraja). Podiel stúpol aj v „pandemickom“ roku 2020 – úbytok hostí bol v porovnaní s PSK ako celkom menej markantný.

Zdôrazňuje sa tiež potreba zlepšenia infraštruktúry, zvyšovania kvality ubytovacích a stravovacích služieb a podpory nových turistických aktivít, ako je cykloturistika, ekoturistika a wellness. V súčasnosti je stále možnosť zlepšiť propagáciu okresu, najmä v zahraničí, a využiť cezhraničnú spoluprácu so susednými regiónmi v Poľsku na podporu turizmu. Dôležitá je tiež potreba väčšej spolupráce medzi samosprávami, podnikateľmi a kultúrnymi inštitúciami, ktorá by pomohla lepšie využiť potenciál miestnych produktov, tradičných remesiel a kultúrneho dedičstva. Tým by sa mohol zlepšiť regionálny hospodársky rozvoj, čo by zároveň prispelo k rastu počtu turistov a zlepšeniu životnej úrovne obyvateľov okresu.

Stará Ľubovňa

OOCR pôsobiaca na území: OOCR Severný Spiš – Pieniny.

Okres Stará Ľubovňa disponuje širokým potenciálom na rozvoj v oblasti cestovného ruchu, kultúry, prírodného a historického dedičstva, ako aj cezhraničnej spolupráce. Geografická poloha okresu, ktorý sa nachádza v blízkosti Pieninského národného parku a Vysokých Tatier, vytvára prirodzené predpoklady pre rozvoj turistických, rekreačných a liečebných aktivít. V regióne dominuje kvalitné prírodné prostredie, ktoré je bohaté na minerálne pramene, chránené územia, národné parky a prírodné rezervácie. Tieto oblasti ponúkajú vynikajúce podmienky na rozvoj ekoturistiky, cykloturistiky a pešej turistiky.

Okres je známy aj svojimi historickými a kultúrnymi pamiatkami, ako je Ľubovniansky hrad, ktorý je významnou turistickou atrakciou. Historické mestá a obce, meštianske domy, sakrálné stavby a archeologické náleziská poskytujú cenné zdroje pre rozvoj kultúrneho turizmu. Okrem toho región ponúka aj historické tradície spojené s liehovarníctvom a miestnymi remeslami, čo je možné využiť pri tvorbe nových turistických produktov, ako sú tematické trasy alebo návštevy remeselných dielní.

Z hľadiska infraštruktúry okres disponuje dobrým dopravným napojením smerom k štátnej hranici s Poľskom, ubytovacími kapacitami a to najmä v kúpeľných destináciách ako aj

turistickými trasami. Ďalší rozvoj môže byť podporený modernizáciou kúpeľných zariadení, zlepšením dostupnosti turistických miest a zvyšovaním kvality služieb pre návštevníkov.

Okres Stará Ľubovňa dosiahol najväčší medziročný nárast v počte návštevníkov v roku 2013. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka navštívilo túto oblasť o 22 % viac turistov. Počet návštevníkov kulminoval v roku 2019, kedy sem prišlo 45 020 návštevníkov, ktorí zotrvali v priemere 4,7 noci. Vyšší priemerný počet prenocovaní bol už len v rokoch 2018 (4,9 noci) a 2017 (4,8 noci) a od tohto momentu až do súčasnosti začal klesať (4,3 noci v roku 2023), počet prenocovaní sa ale stále drží nad krajským aj celoslovenským priemerom.

Kým v okrese Kežmarok dosiahla návštevnosť v roku 2023 takmer **100 %** hodnôt z 2019, v okrese Stará Ľubovňa to bolo len 73 %. Dáta za rok 2021 sú v režime dôverné, preto ich medziročné porovnanie nie je možné realizovať.

V okrese Stará Ľubovňa prevažuje počet domácich návštevníkov v pomere 4:1. Zo zahraničných sú najpočetnejšou skupinou návštevníci z Poľska, Česka, Maďarska, Litvy a Ukrajiny (údaje sú za rok 2023). Ubytovacie zariadenia v okrese predstavujú 5,7 % zo všetkých ubytovacích kapacít v Prešovskom kraji, pričom návštevníci okresu tvorili len 4 % z celkového počtu návštevníkov kraja. Okres má však potenciál pre zvýšenie turistickej návštevnosti, hoci vzhľadom na veľkosť a rozvinutosť oblasti je cestovný ruch v porovnaní s inými okresmi menej rozvinutý.

Rozvoj infraštruktúry a podpora malých a stredných podnikateľov v oblasti pohostinstva a cestovného ruchu môže prispieť k zvýšeniu zamestnanosti a k rastu ekonomiky okresu. Rovnaký potenciál spočíva aj v cezhraničnej spolupráci s poľskými obcami, čo umožňuje vytvárať spoločné turistické produkty a projekty na ochranu prírody a kultúrneho dedičstva. Tento aspekt spolupráce podporuje regionálnu integráciu a vytváranie nových príležitostí pre podnikanie a investície. Okres Stará Ľubovňa má taktiež potenciál na rozvoj agroturistiky, miestnych produktov a tradícií, čím môže prilákať návštevníkov, ktorí hľadajú autentické a ekologické zážitky.

Ľubovnianske kúpele, kúpele Vyšné Ružbachy, Litmanová, Pieniny, Stará Ľubovňa a ďalšie. V rámci cestovného ruchu má okres k dispozícii vyše **2 600 lôžok** a vybudovanú sieť lyžiarskych vlekov, turistických a cykloturistických trás. Na území okresu sa nachádza aj Pieninský národný park, ako aj niekoľko národných prírodných rezervácií a prírodných pamiatok, ktoré prispievajú k atraktivite tejto oblasti.

Okres je tiež bohatý na kultúrne pamiatky, ktoré zahŕňajú sakrálne stavby, meštianske domy a rôzne historické objekty. Medzi najvýznamnejšie pamiatky patrí **Ľubovniansky hrad**, ktorý je charakteristickou dominantou regiónu a v súčasnosti je súčasťou múzea a skanzenu. Ďalšími významnými pamiatkami sú hrad **Plaveč**, **Kláštor Piaristov** v Podolínci a pútnické miesto na hore Zvir.

Okres Stará Ľubovňa je tiež známy svojimi **minerálnymi prameňmi**, ktoré sú súčasťou turistickej trasy minerálnych prameňov **Cesta minerálnych prameňov**. Táto trasa spája dôležité pramene v regióne, ktoré sú známe svojimi liečivými účinkami. Najvýznamnejšie kúpele v okrese sú **Vyšné Ružbachy**, ktoré majú bohatú historickú tradíciu a v súčasnosti sa modernizujú a rekonštruujú. **Ľubovnianske kúpele** sú využívané na rekreačné účely, zatiaľ čo **minerálna voda** z tejto oblasti je známa pod názvom Ľubovnianska. Turistické a cykloturistické trasy sú ďalším dôležitým faktorom pre rozvoj cestovného ruchu v okrese.

Celkový potenciál tohto regiónu spočíva v jeho prírodných a historických bohatstvách, ktoré je možné využiť na zlepšenie kvality života obyvateľov, stimulovanie ekonomického rastu prostredníctvom cestovného ruchu a ďalších podpôr hospodárskych činností. Tieto faktory

spolu s rastúcim záujmom o kvalitnú a autentickú turistiku poskytujú regiónu Stará Ľubovňa veľkú príležitosť na zlepšenie jeho postavenia v rámci Prešovského kraja i mimo neho.

Program rozvoja mesta Stará Ľubovňa

V rámci daného dokumentu je ako vízia zadefinované, že mesto má vytvorené podmienky na všestranné kultúrne využitie, podporuje rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu a vytvára priaznivé podmienky pre rozširovanie ponuky cestovného ruchu.

Hlavné problémy:

- Nevyhovujúci technický stav vybraných kultúrnych inštitúcií;
- Nízka energetická hospodárnosť vybraných kultúrnych inštitúcií;
- Zastarané a nedostatočné materiálno-technické vybavenie a vybavenie IKT vybraných kultúrnych inštitúcií;
- Nedostatočná propagácia histórie mesta, významných osobností a tradícií;
- Nedostatok finančných prostriedkov na tvorbu nových propagačných a informačných materiálov mesta;
- Nevyužívanie historicko-kultúrno-prírodného potenciálu mesta na rozvoj cestovného ruchu;
- Absencia udržateľného cestovného ruchu;
- Absencia rôznych kategórií ubytovacích zariadení;
- Absencia adekvátneho prepojenia podhradia s mestom;
- Zvyšujúca sa frekvencia neprispôsobivých občanov a ich asociálneho správania sa v centre mesta;
- Nevhodne využívané stavebné objekty evidované v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok v centre mesta vo vlastníctve verejného sektora;
- Nedostatočný rozvoj služieb poskytovaných pamäťovými a fondovými inštitúciami na miestnej a regionálnej úrovni → Absencia dizajnu manuálu mesta.
- **Základné prvky cestovného ruchu a kultúrneho dedičstva - okres Kežmarok a Stará Ľubovňa**

Drevený artikulárny kostol v Kežmarku (zapísaný v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO). Pristavili ho v roku 1717 k staršej kamennej sakrálnej stavbe z roku 1593, ktorá dnes vytvára jeho sakristiu. Táto jedinečná drevená stavba z tisu a červeného smreka bola postavená bez použitia jediného kúska kovu. Tvorí súčasť lokality UNESCO Drevené chrámy v slovenskej časti Karpatského oblúka. Prvý evanjelický drevený chrám postavili v roku 1687, pre nedostatočnú kapacitu ho v roku 1717 prestavali do dnešného stavu. Po roku 1894, kedy bol postavený nový ev. chrám, sa tento stal objektom obdivovateľov pamiatok. V súčasnosti je najnavštevovanejší objekt mesta Kežmarok.

Návrh projektu financovaného z Programu Slovensko - pripraviť projekt komplexnej pasívnej požiarnej bezpečnosti drevených UNESCO kostolíkov na území Slovenska.

Lýceum v Kežmarku: od roku 1533 bolo v Kežmarku významné ev. lýceum. V 18. aj 19. storočí až do roku 1945 bolo centrom inteligencie Spišských Nemcov. Na lýceu po roku 1850 študovali aj budúci významní predstavitelia slovenskej kultúry. Súčasťou lýcea je aj svetoznáma knižnica s vzácnymi historickými zväzkami kníh (55 inkunábulí z 1468 - 1500, okolo 3 000 tlačí zo 16.st. a cca 6 000 slovacík,...)

Kežmarský hrad - stredoveký hrad z 1465 tvorí podstatnú časť dnešného objemu Kežmarského hradu. Je jedným z mála hradov postavených na našom území ako opevnený mestský hrad. Z exteriéru ma typickú renesančnú úpravu so sgrafitom a renesančnými atikami.

Červený kláštor je areál stredovekého pôvodne kartuziánskeho kláštora (14. st.), ktorý spravuje PÚ SR spolu s O.Z. Cyprián. V časti kláštora je múzeum a v časti je účelové zariadenie pre zamestnancov PÚ SR. Kláštor je rozsiahly komplex, ktorý už mnoho rokov sa postupne obnovuje. Posledná obnova bola realizovaná prostredníctvom fondov EHP a Nórska. Cieľom projektu je na jednej strane podstatné zatraktívnenie kláštorného areálu, hospodárskej budovy a konventu, pre návštevníkov a to formou a obsahom zážitkovej návštevy kultúrno-historickej pamiatky a na strane druhej, vytvorenie podmienok pre doškoloňovacie aktivity v oblasti ochrany pamiatok. Vytvorenie novej ponuky pre návštevníka vychádza z oživenia vybraných súčastí niekdajšieho života mníchov ale aj funkcií, s ktorými bol a je kláštor pre odborníkov i záujemcov z radov širšej verejnosti previazaný.

Návrh projektu financovaného z Programu Slovensko - Ďalšia (v poradí 4. etapa) obnovy rozsiahleho areálu Červeného kláštora. Projekt obnovy ČK je v zásobníku projektov schválených vládou SR.

Kaštieľ v Strážkach, situovaný v malebnom prostredí Spiša, sa stal významnou renesančnou stavbou, ktorá sa nielenže spája s bohatou históriou rodiny Horváth-Stansithovcov, ale aj s významným vzdelávacím centrom pre šľachticov v 16. storočí. Jeho súčasná podoba pochádza z 16. a 17. storočia a zachováva charakteristické znaky východoslovenskej renesancie, vrátane typických atík a obrannej dispozície. Kaštieľ bol súčasťou urbanistického komplexu s neskorogotickým kostolom sv. Anny a renesančnou zvonnicou, čím dotváral kultúrnu krajinu regiónu. Po požiari v 18. storočí zanikla šľachtická škola, ale rodová galéria pokračovala v dokumentovaní histórie. Od 70. rokov 20. storočia je majetkom Slovenskej národnej galérie, ktorá ho zrekonštruovala a zriadila tu expozície výtvarného umenia, vrátane diel maliara Ladislava Mednyánskeho. Kaštieľ potrebuje v súčasnosti pamiatkovú obnovu aj z hľadiska požiarnej bezpečnosti.

Návrh projektu financovaného z Programu Slovensko - Projekt obnovy kaštieľa Strážky je v zásobníku projektov schválených vládou SR.

Hrad Ľubovňa, nachádzajúci sa na strategickej vyvýšenine v regióne Spiš, má bohatú históriu, ktorá siaha až do 13. storočia, keď bol postavený ako strážny hrad na ochranu obchodných ciest a miestneho obyvateľstva. V priebehu svojho existovania prešiel viacerými prestavbami a rozšíreniami, pričom sa stal sídlom významných šľachtických rodín, ako boli Zápoľskí a Rákócziovci. Hrad je známy svojou zachovalou architektúrou, ktorá kombinuje prvky románskeho, gotického a renesančného štýlu, a jeho dominantou je majestátna veža. V 17. storočí sa stal významným centrom kultúrneho a politického života v regióne. Má významnú historickú väzbu na poľské korunovačné klenoty, pretože slúžil ako miesto, kde sa uchovávali niektoré z týchto vzácnych predmetov.

Okres Kežmarok

Pamiatková rezervácia Kežmarok (mestská)

Pamiatková rezervácia Osturňa (vidiecka)

Pamiatková zóna Ľubica

Pamiatková zóna Spišská Belá

Pamiatková zóna Vrbov

V záujme sfunkčnenia chátrajúcich historických objektov cestovného ruchu a kúpeľníctva sa navrhuje preskúmať možnosti podpory revitalizácie chátrajúcich historických pamiatok cestovného ruchu a kúpeľníctva, špecificky pre oblasť Tatier, a to

predovšetkým formou nastavenia podporných schém Programu Slovensko a nástrojov zvýhodneného úverového financovania prostredníctvom nástrojov Slovak Investment Holding (SIH).

1.9 Fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry

V koncepcii kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je kritická infraštruktúra definovaná ako tá časť národnej infraštruktúry (vybrané organizácie a inštitúcie, objekty, systavy, zariadenia, služby a systémy), ktorej zničenie alebo znefunkčnenie v dôsledku pôsobenia rizikového faktora spôsobí ohrozenie alebo narušenie politického a hospodárskeho chodu štátu alebo ohrozenie života a zdravia obyvateľstva.

Kolaps kritickej infraštruktúry môže ohroziť samotnú výrobu potravín, vykurovanie, priemyselnú výrobu a v podstate narušiť a rozvrátiť chod spoločnosti.

Ochrana a obrana kritickej infraštruktúry je v súlade so schválenou koncepciou kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany chápaná ako súhrn činností, mechanizmov, síl, prostriedkov a opatrení na:

- prevenciu pred rizikovými faktormi;
- odvrátenie útoku na prvok kritickej infraštruktúry;
- zabránenie negatívnym vonkajším alebo vnútorným vplyvom ohrozujúcim existenciu, stabilitu a fungovanie prvku kritickej infraštruktúry; a
- odstránenie následkov.

Na základe Koncepcie kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je potrebné zaoberať sa týmito najdôležitejšími sektormi kritickej infraštruktúry:

- voda;
- potraviny;
- zdravie;
- energetika;
- informačné a komunikačné technológie;
- doprava; a
- verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť.

1.9.1 Voda

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu (VV) a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou (VK) zabezpečuje v zmysle zákona o obecnom zriadení a to v rozhodujúcej miere prostredníctvom obchodných regionálnych vodárenských spoločností a sčasti aj samotných obcí

Verejné vodovody

Pripojenosť obyvateľov na verejný vodovod (VV) v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa k 31. 12. 2023 je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Okres	Počet obcí	Počet obcí s verejnými vodovodmi			% obcí s VV z celkového počtu obcí
		v správe VS	v správe OÚ	spolu	
Kežmarok	41	26	6	32	78,05
Stará Ľubovňa	44	23	10	33	75,00

Okres	Počet bývajúcich obyvateľov	Počet obyvateľov pripojených na verejný vodovod			% obyv. s VV z celkového počtu obyvateľov
		v správe VS	v správe OÚ	spolu	
	počet				%
Kežmarok	74 974	54 317	8 479	62 796	83,76
Stará Ľubovňa	53 062	38 200	6 351	44 551	83,96

Okres Kežmarok – zásobovanie obyvateľov pitnou vodou sa v obciach okresu realizuje pomocou skupinových alebo miestnych vodovodov, ktoré sú napojené na zdroje podzemnej vody (pramene, studne), ale čiastočne aj povrchovej vody (Kežmarská Biela Voda). V niektorých miestnych vodovodoch sa prejavuje deficit vodárenských zdrojov najmä v obdobiach sucha. Situáciu je potrebné riešiť dobudovaním prívodov vody zo skupinových vodovodov a vybudovaním nových vodárenských zdrojov. Prevádzkovateľom VV je Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. a v 6 obciach si prevádzkujú VV samostatne obce. V okrese je 9 obcí bez VV.

Okres Stará Ľubovňa – zásobovanie obyvateľov pitnou vodou sa v obciach okresu realizuje hlavne pomocou skupinového vodovodu Stará Ľubovňa a miestnych vodovodov, ktoré sú napojené na zdroje podzemnej vody, čiastočne aj povrchovej vody (Jakubianka, Lomnický potok). Prevádzkovateľom VV je Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s., v 10 obciach si prevádzkujú VV samostatne obce. V 11 obciach nie je VV.

Napriek vybudovaným protipovodňovým opatreniam, mnohé obce i mestá v týchto okresoch zápasia s nepriaznivými dôsledkami povodní, ktoré sa v dôsledku klimatických zmien objavujú čoraz častejšie a s čoraz väčšou silou.

Protipovodňová ochrana je zabezpečovaná v súlade s národnou aj európskou legislatívou (Smernica o manažmente povodňových rizík), ktorá bola následne transponovaná do našej národnej legislatívy: Zákon č. 7/2010 z. z. o ochrane pred povodňami, Zákon č. 364/2004 o vodách a následne do vykonávacích predpisov: vykonávacie vyhlášky a pod.

Opatrenia na ochranu pred povodňami sa vykonávajú **preventívne** (napr. predpovedná povodňová služba, ochrana prirodzených záplavových území vodných tokov, povodňové prehliadky, vypracovanie povodňových plánov, realizácia opatrení na ochranu pred povodňami – poldre, vodné nádrže, úpravy tokov, ochranné hrádze, údržba tokov...), **počas povodne** (predpovedná povodňová služba, hlásna služba varovanie obyvateľstva, hliadková služba, vykonávanie zabezpečovacích a záchranných prác, vypracovanie priebežných správ, hydrologických meraní...), a tiež **po povodni** (obnova základných podmienok pre život ľudí, dokumentačné práce zaznamenávajúce následky povodne, analýza príčin a návrhy na odstránenie nedostatkov, rozbor účinnosti preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami...).

Vzhľadom na to, že mnohé obce na Slovensku zápasia s nepriaznivými následkami povodní, je potrebné vykonávať analýzu povodňového rizika v jednotlivých obciach a zacieliť preventívne protipovodňové opatrenia najmä do tých najrizikovejších. Nástrojom pre túto analýzu je

vypracovávanie **Plánov manažmentu povodňových rizík pre jednotlivé čiastkové povodia**, kde na základe predbežného hodnotenia povodňových rizík sa určujú geografické oblasti, v ktorých existuje potencionálne významné povodňové riziko, alebo v ktorých možno predpokladať jeho pravdepodobný výskyt. Pre geografické oblasti s potencionálne významným povodňovým rizikom sú vypracovávané mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika, ktoré zobrazujú rozsah zaplavenia územia pri povodni s malou pravdepodobnosťou výskytu (Q_{1000}), so strednou pravdepodobnosťou výskytu (Q_{100}) a s veľkou pravdepodobnosťou výskytu (Q_{10}). Plány manažmentu povodňových rizík následne navrhujú opatrenia na ochranu vymedzených geografických oblastí pred povodňami. Opatrenia musia okrem požiadaviek na efektívnosť vynaloženej investície spĺňať aj environmentálne kritériá, nakoľko nevyhnutnou požiadavkou v oblasti vodného plánovania je koordinácia Plánov manažmentu povodňového rizika s plánom manažmentu povodia, ktorého základným cieľom je dosiahnutie dobrého stavu vôd. Ochrana pred povodňami vzhľadom na obmedzené finančné zdroje na realizáciu nákladných technických opatrení by mala v prvom rade rešpektovať v čo najväčšej možnej miere prirodzené záplavové územia a zákaz výstavby v nich. Technické opatrenia by sa mali obmedziť iba na nevyhnutné najviac rizikové územia s už jestvujúcou výstavbou.

Protipovodňové opatrenia na ochranu miest a obcí je potrebné riešiť ako súbor opatrení v povodí na ochranu územia pred dôsledkami zo svahových vôd spôsobených napr. prívalovými zrážkami (napr. odvádzanie zrážkových vôd z miestnych komunikácií výstavbou záchytných priekop, infiltračných rýh, čistenie resp. zvyšovanie prietochnej kapacity priepustov a mostných objektov, zachytávanie svahových vôd nad obcou výstavbou záchytných rigolov a jarkov zaústených do terénnych depresii alebo retenčných jazierok a pod.) spolu s návrhmi protipovodňových opatrení na vodných tokoch (napr. prírode blízka úprava vodného toku, ochranné hrádze resp. múriky, zachovanie území na prirodzenú transformáciu povodňových vĺn a pod.) pri aktívnom zapojení všetkých dotknutých subjektov (SVP, š. p., Lesy SR, obce a mestá, majitelia a/alebo obhospodarovatelia pozemkov a pod.).

Špecifikom rieky Poprad v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa je snaha o využitie hydroenergetického potenciálu tejto rieky. Z uvedeného dôvodu sú na vodnom toku Poprad postavené malé vodné elektrárne: MVE Čirč, MVE Stará Ľubovňa, MVE Ružbašská Miláva, MVE Huncovce.

1.9.2 Potraviný

V súvislosti s prejavmi globalizačných trendov v maloobchode a vstupe medzinárodných spoločností na slovenský trh došlo k procesu koncentrácie maloobchodu v prospech veľkometrážnych predajní potravín v podobe supermarketov a hypermarketov. Na tieto procesy nadväzujú aj zmeny v nákupnom správaní spotrebiteľov. Spotrebiteľia (aj na vidieku) si osvojili nákup vo veľkometrážnych predajniach, ktoré začali na slovenskom trhu dominovať. To malo negatívny dopad na potravinársky maloobchod, ktorý sa na slovenskom vidieku prejavuje v podobe vzniku tzv. „potravinových púští“. Napriek označeniu potravinové púšte sa však tento problém netýka len dostupnosti samotných potravín, ale aj ďalších nepotravinárskych tovarov každodennej potreby.

Jednou z typických prejavov potravinových púští je, že sa vo zvýšenej miere nachádzajú v sociálno-ekonomicky zaostalých územiach. Determinujúcim sociálno-ekonomickým faktorom podmieňujúcim vznik a rozširovanie potravinových púští je nízky príjem obyvateľov značne ovplyvňujúci spotrebu a nákupné správanie, slabú kúpyschopnosť, ale aj problémy spojené s dostupnosťou do obchodov.

V podmienkach Slovenskej republiky máme často zmapované potravinové púšte vo väčších, mestských aglomeráciách (obdobne ako v iných krajinách EÚ), pričom takmer absentuje

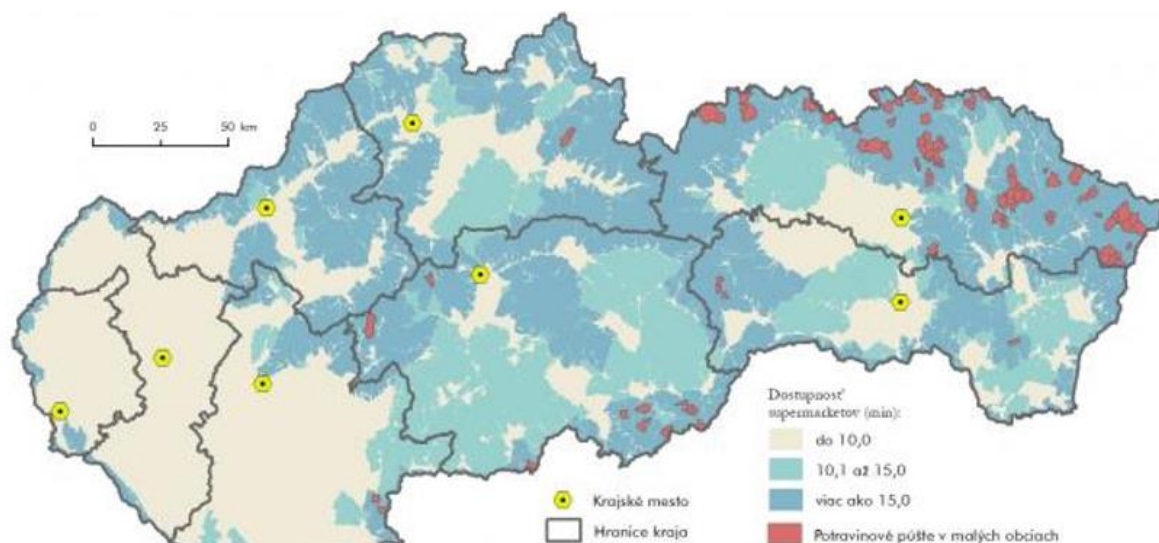
komplexnejšia analýza vidieckeho prostredia. Práve toto územie sa vyznačuje najvyššou mierou potenciálneho vytvorenia potravinových púští.

Maloobchod má nezanedbateľnú vonkajšiu väzbu na bývanie, spôsob života, životné prostredie a rôzne oblasti. Maloobchod možno preto vnímať ako súčasť vidieckej kultúry. Na jednej strane predstavuje klasické podnikanie, v ktorom dopyt po tovaroch je kľúčovým predpokladom ekonomického života predajne. Mnohé obce sú odkázané na základnú občiansku obsluhu, ktorú zabezpečujú práve predajne potravín a zmiešaného tovaru.

Z pohľadu riešenia potravinových púští je nevyhnutné, aby vidiecke predajne ponúkali viac služieb než je iba predaj základných potravín a nepotravinárskych produktov dennej potreby. Zákazníkom by mohli poskytovať tiež napr. poštové služby alebo voľne predajný lekárenský tovar. Rozširovanie služieb je cestou ku konkurencieschopnosti. Všeobecne možno predpokladať, že širšia ponuka môže znamenať aj väčšie uspokojenie potrieb kupujúcich. Podstatné je, aby sa tieto spôsoby predaja stretli so širšou podporou a hľadaním efektívnych riešení.

Podľa dostupných informácií bolo na Slovensku v roku 1996 až 46 % obcí, v ktorých sa nenachádzala žiadna predajňa potravinárskeho tovaru, supermarket alebo predajňa tovaru. V priebehu desaťročí došlo k výraznejšiemu úbytku obcí bez potravinárskych predajní, pričom ich podiel klesol pod úroveň 7 %. Znamená to, že situácia sa postupne vyvíja priaznivejšie vo vzťahu k obyvateľom malých obcí.

Podľa štúdie ZMOS realizovanej v roku 2019, bolo na Slovensku identifikovaných 102 reálnych potravinových púští z kategórie malých obcí (do 500 obyvateľov). Až 62 % týchto obcí patrí do veľkostnej kategórie do 250 obyvateľov. Ide o obce lokalizované prevažne na východe Slovenska a v južných okresoch stredného Slovenska (RS,PT).

Zdroj: Dopadová štúdia: Potravinová dostupnosť na vidieku, 2020, ZMOS; (https://www.zmos.sk/potravinova-dostupnost-na-vidieku-oznam/mid/419520/.html#m_419520)

Aj keď napríklad v bratislavskom, trnavskom a trenčianskom kraji neboli identifikované reálne potravinové púšte v kategórii malých obcí, aj na tomto území sú obce, resp. lazy, v ktorých obyvatelia nemajú dostatočný prístup ku kúpe základných potravín. Predpokladá sa, že počet potravinových púští je na Slovensku väčší, keďže neexistuje databáza obcí, v ktorých sa (ne)nachádzajú predajne potravín. ŠÚ SR ukončil takúto evidenciu Mestskej a obecnej štatistiky v roku 2013.

Podľa prieskumu ZMOS až 55,3 % starostov konštatovalo, že nie je možné ekonomicky zabezpečiť činnosť potravinovej predajne. Dokonca 64,2 % starostov obcí s počtom obyvateľov

do 250 si myslí, že to nie je možné, v prípade obcí do 500 obyvateľov je o tejto nemožnosti presvedčených 33 % starostov.

Odstránenie problému s nedostupnosťou potravín na vidieku si bude vyžadovať spoluprácu všetkých zainteresovaných strán a rezortov a použitie celého spektra nástrojov, pretože jednotlivé vidiecke sídla budú vyžadovať osobitný prístup. Pri odstraňovaní potravinových púští je tiež veľmi dôležité a potrebné vziať do úvahy fakt, že na Slovensku máme až 36 prihraničných okresov z celkového počtu 79, pričom až 48 % populácie žije v prihraničných oblastiach. Táto časť populácie Slovenska využíva blízkosť hranice na cezhraničné nákupy, kde susedné krajiny nastavujú cenovú politiku účelne, a tým lákajú obyvateľov SR na nákupy potravín za hranicami SR. Cestou je zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských dodávateľov, spájanie výrobcov a pomoc pri zakladaní ich odbytových organizácií.

Na základe vyššie uvedených faktov je nevyhnutné vnímať dostupnosť maloobchodných predajní na vidieku ako službu vo verejnom záujme. Zavedenie podporných, dotačných mechanizmov zvýši kvalitu života v dotknutom území a zároveň je priestor na podporu lokálnej ekonomiky a produkcie.

1.9.3 Zdravie

V Prešovskom samosprávnom kraji poskytuje služby 1 852 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s celkovou kapacitou 774 denných miest pre pacientov a 7 500 postelí ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Tab. 8: Štatistika počtu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, denných miest a postelí samosprávnych krajoch SR

<i>celkové kapacity</i>	Počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti	Počet denných miest pre pacientov spolu	Počet postelí
Banskobystrický kraj	1 407	641	6 222
Bratislavský kraj	1 783	914	4 714
Košický kraj	1 815	775	5 512
Nitriansky kraj	1 427	515	3 437
Prešovský kraj	1 852	774	7 500
Trenčiansky kraj	1 235	656	5 040
Trnavský kraj	1 250	503	4 731
Žilinský kraj	1 499	605	5 258
Slovenská republika	12 058	5 383	42 414

Zdroj: NCZI

Na základe analýzy kapacít a potrieb zdravotnej starostlivosti je možné konštatovať, že, v porovnaní s ostatnými samosprávnymi krajmi, je v Prešovskom samosprávnom kraji priemerný počet denných miest a nadpriemerný počet postelí na obyvateľa.

Zdravotnú starostlivosť zabezpečuje v Prešovskom samosprávnom kraji celkovo 11 540 zdravotníckych pracovníkov (ide o prepočítaný evidenčný počet pracovníkov v zdravotníctve v pracovnom a mimopracovnom pomere vo vyjadrení ekvivalentu plného pracovného času).

Tab. 9: Evidenčný počet pracovníkov v zdravotníctve v pracovnom a mimopracovnom pomere vo vyjadrení ekvivalentu plného pracovného času podľa samosprávnych krajov SR

evidenčný počet pracovníkov v zdravotníctve	BB kraj	BA kraj	KE kraj	NR kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	SR - kumulatív
lekári	1 910	3 603	2 873	1 807	2 422	1 459	1 335	2 341	17 751
zubní lekári	258	531	444	261	367	284	275	375	2 795
farmaceuti	420	795	586	497	632	426	383	533	4 272
sestry	3 475	4 950	4 745	3 153	4 502	2 587	2 321	4 107	29 841
pôrodné asistentky	188	220	256	154	281	159	148	251	1 657
zdravotnícki laboranti	340	721	538	248	346	224	161	387	2 965
farmaceutickí laboranti	268	368	304	251	288	235	255	288	2 257
technici zdravotníckych pomôcok	0	12	2	1	4	4	5	5	32
fyzioterapeuti	268	359	277	179	296	222	308	266	2 175
zdravotnícki záchranári	51	47	37	22	36	23	13	40	269
verejní zdravotníci	3	6	25	3	3	4	3	5	52
praktické sestry	675	566	892	529	892	332	286	820	4 992
rádiologickí technici	150	306	246	173	188	125	94	212	1 496
dentálni hygienici	46	74	48	25	95	58	33	70	450
nutriční terapeuti	1	5	4	0	5	5	5	2	28
maséri	77	40	88	26	119	58	123	74	604
sanitári	574	632	884	509	707	408	283	943	4 940
zubní asistenti	19	141	53	28	67	64	42	96	511
zubní technici	80	80	84	48	106	61	77	84	619
optometristi	10	22	16	8	6	8	12	15	98
oční optici	47	37	36	31	20	24	30	19	243
ortopedickí technici	20	83	33	8	18	0	7	14	183
logopédi	19	51	10	15	12	21	22	22	173
psychológovia	69	191	116	67	83	47	40	83	697
laboratórni diagnostici	34	253	109	18	37	32	31	78	592
liečební pedagógovia	2	14	3	3	3	3	3	5	35
fyzici	10	24	17	10	6	5	1	23	96

Zdroj: NCZI

Vzhľadom na vyššie prezentované štatistiky kapacít poskytovania zdravotnej starostlivosti v regiónoch je potrebné riešiť významne nedostatočné kapacity v Prešovskom samosprávnom kraji, a to predovšetkým formou:

- doplnenia zdravotníckeho personálu v niektorých profesiách; a
- podpory zabezpečenia a modernizácie materiálno-technického zabezpečenia ústavných a ambulantných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Pre podporu realizácie vyššie uvedených bodov je nevyhnutné, najmä, ale nie výlučne, maximalizovať efektívnosť čerpania zdrojov Plánu obnovy a odolnosti, a to aj s ohľadom na realokáciu zdrojov z oblastí, ktoré nevedia naštartovať robustné čerpanie, v prospech financovania priorít v oblasti zdravotnej starostlivosti.

1.9.4 Energetika

• Elektroenergetika

Prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy v danom regióne je spoločnosť Východoslovenská distribučná, a. s. (ďalej aj „VSD“).

• **Distribúcia elektriny v okresoch Kežmarok, Stará Ľubovňa**

V uvedených okresoch sa nachádzajú dve elektrické stanice 110/22 kV (veľmi vysokého napätia – VVN/vysokého napätia – VN) spoločnosti VSD s celkovým transformačným výkonom na úrovni 140 tis. kVA (140 MVA) a jedna stanica iného prevádzkovateľa. V oblasti sa nachádza celkovo viac než 1 700 km vedení všetkých napäťových úrovní. Transformáciu elektriny na úroveň nízkeho napätia (NN) pre domácnosti a podnikateľov zabezpečuje takmer 700 transformačných staníc 22/0,4 kV (VN/NN).

• **Zdroje elektriny v okresoch Kežmarok, Stará Ľubovňa**

Celkový inštalovaný výkon pripojených zdrojov a úložísk, resp. zariadení v štádiu pripojenia je viac ako 32 tis. kW (32 MW). Zaujímavosťou tohto regiónu je najstaršia nepretržite fungujúca vodná elektráreň v obci Huncovce, ktorá pracuje už od roku 1910. Potvrďuje, že v uvedenom okrese má výrazné zastúpenie aj decentralizovaná výroba elektriny. Z celkovej hodnoty 32 MW tvoria jednotlivé typy zariadení približne takéto pomery – fotovoltické zdroje (60 %), bioplynové stanice (13 %), úložiská elektriny (12 %), malé vodné elektrárne (11 %), ostatné (4 %). Voľnú kapacitu VSD priebežne aktualizuje. Pre uvedené okresy je aktuálne pre pripojenie decentralizovaných zdrojov elektriny na napäťových úrovniach 22 kV (VN) a 400/230 V (NN) k dispozícii výkon na kumulatívnej úrovni viac než 32 tis. kW.

• Plynárenstvo

Prevádzkovateľom distribučnej siete v uvedenom regióne je spoločnosť SPP – distribúcia, a. s. Najvýznamnejšími plynárenskými zariadeniami v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa sú vysokotlakové (ďalej aj „VTL“) plynovody PN 25 DN 200 a nižšie dimenzie. V uvedených okresoch prevádzkovateľ distribučnej siete nevníma žiadne problémy.

• Teplárenstvo

Kežmarok

Výrobu a rozvod tepla v meste Kežmarok zabezpečuje spoločnosť Spravbytherm s.r.o., ktorá je mestskou spoločnosťou so 100 % podielom mesta Kežmarok. Celkový inštalovaný výkon tepla v meste Kežmarok je 46,571 MW, z toho plynné palivo 45,491 MW a obnoviteľné zdroje 1,080 MW.

Stará Ľubovňa

Výrobu a rozvod tepla v meste Stará Ľubovňa zabezpečuje spoločnosť Slobyterm spol. s.r.o., ktorá je mestskou spoločnosťou so 100 % podielom mesta Stará Ľubovňa. Celkový inštalovaný výkon tepla v meste Stará Ľubovňa je 31,4 MW. Ide výlučne o plynné palivo.

• Nerastné suroviny a geotermálna energia

Z uznesenia vlády č. 723/2024 vyplýva, že SR identifikuje spôsoby realizácie konkrétnych projektov s najväčším potenciálom získavania surovín. Hoci sa v regióne nenachádzajú zásoby kritických surovín definované v Akte o kritických surovinách, napriek tomu suroviny zohrávajú významnú úlohu pre stavebníctvo a rozvoj regiónu. Z hľadiska ťažby je región zaujímavý predovšetkým ložiskami vápenca, štrkopieskov a pieskov v okrese Kežmarok, ako

aj dekoračným a stavebným kameňom v okrese Stará Ľubovňa (napríklad Vyšné Ružbachy). Okrem toho má región potenciál pre dlhodobý a udržateľný rozvoj geotermálnej energie, napríklad v Popradskej kotline.

1.9.5 Informačné a komunikačné technológie

Pôsobnosť orgánov štátnej správy v sektore elektronických komunikácií a poštových služieb vymedzuje príslušná právna úprava, a to najmä zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov a zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách v znení neskorších predpisov. Orgánmi štátnej správy s pôsobnosťou v predmetných sektoroch je Ministerstvo dopravy SR a Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb.

• Poskytovanie služby telekomunikačnej siete

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že zabezpečenie pripojenia k verejnej sieti v pevnom umiestnení s možnosťou využívať hlasovú komunikačnú službu a službu širokopásmového prístupu k internetu (s minimálnou prenosovou rýchlosťou 10 Mbit/s downlink, 1 Mbit/s uplink a oneskorením do 150 ms) a poskytovanie takéhoto pripojenia za dodržania princípov nediskriminácie, proporcionality a transparentnosti ako služby vo verejnom záujme (tzv. univerzálnej služby) je v oboch uvedených okresoch uspokojivé. Okres Kežmarok sa z pohľadu pokrytia univerzálnou službou nachádza v prvej polovici slovenských okresov, zatiaľ čo okres Stará Ľubovňa je v druhej polovici slovenských okresov.

• Internet – biele miesta + sociálne intervencie pre zvyšovanie pripojiteľnosti zraniteľných skupín obyvateľstva – žiaci, seniori

Z pohľadu pokrytia optickou infraštruktúrou sa okres Stará Ľubovňa umiestňuje v prvej polovici slovenských okresov, a naopak okres Kežmarok je ďaleko v druhej polovici slovenských okresov. Pokrytie územia oboch okresov optickou infraštruktúrou je najmä zásluha spoločnosti Slovak Telekom ako aj spoločnosti Prvá internetová, s.r.o. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že oba z uvedených okresov zaznamenávajú nižšiu mieru využívania optických služieb (konkr. počet prístupov na 100 pokrytých domácností) ako je slovenský priemer, čo môže odrážať nižšiu kúpyschopnosť obyvateľstva v týchto lokalitách. Možno tak predpokladať, že títo obyvatelia siahajú skôr po starších, ale lacnejších službách (typicky WiFi pripojenie). Je však vysoko otázne, či by prípadná intervencia zo strany štátu v tomto smere bola účelná, a najmä efektívna.

Ohľadne zvyšovania miery pokrytia lokalít kvalitnou konektivitou plánuje Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb zmapovať v tomto roku skutkový stav menej pokrytých miest – obec Havka, Zálesie a Reľov (okres Kežmarok) a obce Lesnica, Starina a Obručné (okres Stará Ľubovňa). V prípade, ak v priebehu 3 nasledujúcich plánovaných rokov nepôjde do týchto lokalít žiaden operátor na komerčnej báze, regulačný úrad využije inštitút univerzálnej služby.

V záujme zvýšenia pripojiteľnosti zraniteľných skupín obyvateľstva štát zvažuje prípadné sociálne intervencie, v rámci ktorých by boli na základe objektívnych kritérií vybrané nasledujúce kategórie spotrebiteľov: žiaci a študenti základných a stredných škôl zo sociálne znevýhodneného prostredia, osoby so zdravotným a mentálnym znevýhodnením, a v prípade nevyčerpania alokácie aj študenti 1. ročníka stredných škôl. Tieto kategórie spotrebiteľov by boli zahrnuté do systému, na ktoré by sa mal systém sociálnych poukazov zamerať. Podľa Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb pôsobí v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa 23 internetových poskytovateľov, ktorí boli v rámci trhovej analýzy oslovení a sú schopní poskytovať internetové služby na pevnom mieste s minimálnou rýchlosťou 30 Mbit/s v čase špičky, zabezpečiť inštaláciu služby a poskytnúť zariadenie na

šírenie signálu. Väčšina podnikov prijala pripravované opatrenie pozitívne a prejavila ochotu zapojiť sa do pripravovaného projektu.

- **Poskytovanie poštových služieb v odľahlých obciach**

Z pohľadu poštových služieb je prístup obyvateľstva k ponuke poštových služieb, ktorá slúži na zabezpečenie minimálneho uspokojenia potrieb všetkých užívateľov poštových služieb na celom území našej krajiny za rovnakých podmienok, v ustanovenej kvalite, za primeranú cenu a každý pracovný deň najmenej s jedným vybraním a dodaním denne, zabezpečený rovnako prostredníctvom inštitútu služby vo verejnom záujme (tzv. univerzálnej služby). Jej poskytovaním je poverená Slovenská pošta, a. s., a to na základe poštovej licencie č. 7338/ORPS/2022-25092 z 8. septembra 2022 s platnosťou na 5 rokov.

Poskytovanie poštových služieb v okrese Stará Ľubovňa je zabezpečované prostredníctvom 16 pôšt, ktoré v rámci svojej spádovej oblasti obsluhujú 44 obcí. Okrem týchto „kamenných“ pobočiek pôšt prevádzkuje Slovenská pošta, a. s., v meste Stará Ľubovňa aj 1 BalíkoBOX. Obslužnosť územia tohto okresu dopĺňa tiež prevádzkovanie 3 výdajných miest balíkových zásielok, alokovaných v obciach Hromoš, Orlov a Veľká Lesná.

V okrese Kežmarok zabezpečuje poštové služby 20 pobočiek pôšt (18 dodávacích, 1 podávacia a 1 pošta Partner Matiašovce), do ktorých spádovej oblasti patrí 41 obcí. Okrem pobočiek pôšt je v meste Kežmarok umiestnený aj 1 BalíkoBOX a prostredníctvom zmluvných partnerov prevádzkuje Slovenská pošta, a. s., tiež 5 výdajných miest balíkových zásielok. Tie sú alokované v Kežmarku, v obci Ihľany, Jurské, Lendak a Spišská Belá.

Obce, v ktorých nie je prevádzkovaná pošta, majú najbližšiu poštu vo vzdialenosti do 10 km. Pošty v obciach poskytujú štandardné portfólio poštových služieb (listové zásielky, balíky, expres zásielky), produkty poštového platobného styku (poštové poukazy), bankové služby (služby 365.bank, a. s.), výplatu sociálnych dávok, vybrané telekomunikačné a poisťné služby, predaj poštových cenín, predaj tovaru POSTshop, predplatné novín a časopisov, služby spol. TIPOS atď.

Kvalitu služieb poskytovaných na doručovacích rajónoch v okresoch Stará Ľubovňa a Kežmarok ovplyvňuje viacero faktorov, osobitne veľká koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít. S ohľadom na charakter lokality je problematické zabezpečiť v týchto oblastiach bezpečné a kvalitné doručovanie zásielok, nakoľko nie sú zabezpečené podmienky pre doručovanie (chýbajúce súpisné/orientačné čísla domov, chýbajúce schránky, voľne pobežujúce psy, a pod.). Uvedené má za následok aj fluktuáciu poštových doručovateľov a problematické obsadzovanie týchto pracovných miest.

1.9.6 Doprava

- **Cestná infraštruktúra – výstavba diaľnic a rýchlостných ciest, rekonštrukcia ciest II. a III. triedy, opravy mostov**

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok bolo k 1.1.2024 spolu 212,477 km ciest. Z celkovej dĺžky cestnej siete v okrese Kežmarok sa podieľajú cesty I. triedy dĺžkou 31,475 km, cesty II. triedy dĺžkou 57,617 km a cesty III. triedy dĺžkou 123,385 km. Okresom Kežmarok prechádza cesta I. triedy I/66 a cesta I/77. Na oboch cestách sa spolu nachádza 21 mostných objektov.

- Na ceste I/66 sa nachádza celkovo 15 mostných objektov v správe Slovenskej správy ciest. Stavebnotechnický stav (STS) týchto mostov je nasledovný: veľmi dobrý (STS 2) – 2, dobrý (STS 3) – 1, uspokojivý (STS 4) – 6 mostov, zlý (STS 5) – 4 mosty, veľmi zlý (STS 6) – 2 mosty;

- Na ceste I/77 sa nachádza celkovo 6 mostných objektov v správe Slovenskej správy ciest. Stavebnotechnický stav (STS) týchto mostov je nasledovný: dobrý (STS 3) – 1, uspokojivý (STS 4) – 4 mosty a veľmi zlý (STS 6) – 1 most.
- Slovenská správa ciest (SSC) v okrese Kežmarok plánuje pristúpiť k rekonštrukcii mostných objektov „I/77 - 007 Toporec most M6287“ a „I/66-066 Kežmarok most M521“.

SSC zároveň zabezpečuje prípravu stavieb „I/66 Poprad - Kežmarok II. etapa, 1. úsek Veľká Lomnica – Huncovce a „I/66 Poprad - Kežmarok II. etapa, 2.úsek I/66 Huncovce – Kežmarok“. Cieľom týchto stavieb je odkloniť tranzitnú dopravu mimo zastavané časti obcí Veľká Lomnica a Huncovce. Tým sa zlepší plynulosť cestnej premávky a zvýši bezpečnosť obyvateľov týchto obcí. Oba projekty sú v štádiu investičnej prípravy (1. úsek – príprava procesu majetkovoprávneho vysporiadania, 2. úsek - zabezpečenie DSP (dokumentácie pre stavebné povolenie).

Ďalej má SSC v rámci zásobníka na veľkoplošné opravy vozoviek ciest I. triedy v rámci okresu Kežmarok zaradený na opravu úsek cesty I/66 Spišská Belá – Tatranská Kotlina, ktorej realizáciou dôjde k výraznému zvýšeniu bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky na dotknutom úseku.

Južným okrajom územia okresu Kežmarok prechádza diaľnica D1 v úseku medzi Popradom a Jánovcami.

Okres Stará Ľubovňa

V okrese Stará Ľubovňa bolo k 1.1.2024 spolu 230,402 km ciest. Z celkovej dĺžky cestnej siete v okrese Stará Ľubovňa sa podieľajú cesty I. triedy dĺžkou 73,584 km, cesty II. triedy dĺžkou 19,986 km a cesty III. triedy dĺžkou 136,832 km.

Okresom Stará Ľubovňa prechádza cesta I. triedy I/68 a I/77. Spolu sa na nich nachádza 46 mostných objektov.

- Na ceste I/68 sa nachádza celkovo 24 mostných objektov v správe Slovenskej správy ciest. Stavebnotechnický stav (STS) týchto mostov je nasledovný: veľmi dobrý (STS 2) – 6, dobrý (STS 3) – 1, uspokojivý (STS 4) – 7 mostov, zlý (STS 5) – 6 mostov, veľmi zlý (STS 6) – 3 mosty a havarijný (STS 7) – 1 most;
- Na ceste I/77 sa nachádza celkovo 22 mostných objektov v správe Slovenskej správy ciest. Stavebnotechnický stav (STS) týchto mostov je nasledovný: bezchybný (STS 1) – 1 most, dobrý (STS 3) – 6, uspokojivý (STS 4) – 8 mostov, zlý (STS 5) – 4 mosty, veľmi zlý (STS 6) – 2 mosty a havarijný (STS 7) – 1 most.

Slovenská správa ciest (SSC) má v rámci okresu Stará Ľubovňa v pláne prípravy zaradené projekty rekonštrukcie/prestavby viacerých mostných objektov:

- „I/68-008 Stará Ľubovňa most M2171“ a „I/68-009 Stará Ľubovňa most M6289“. V roku 2025 bude prebiehať zabezpečenie DSP (dokumentácie pre stavebné povolenie) a DP (dokumentácie na ponuku) za podmienky zabezpečenia finančného krytia.
- „I/68-019 Plaveč most M4413“ - zlepšenie stavebno-technického stavu mosta už nie je možné zabezpečiť bežnou údržbou, z tohto dôvodu je nevyhnutná jeho prestavba. Vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa stavby má SSC naplánované koncom roka 2025;
- „I/77-019 Lacková most M7428“, pričom v roku 2025 je uvažované so získaním stavebného povolenia, vyhlásením verejného obstarávania, aj začiatkom stavebných prác.

SSC zabezpečuje prípravu stavby „I/68 Kremná zosuv, havária“. V rámci tohto projektu aktuálne prebieha príprava na stavebné konanie. Samotná realizácia sanačných prác je plánovaná v rokoch 2025 – 2026.

Medzi ďalšie projekty, s ktorých realizáciou SSC výhľadovo uvažuje, je projekt „Modernizácia vybraných úsekov ciest I. tr. v PO a KE kraji 2. etapa - I/68 Mníšek na Popradom - Stará Ľubovňa“, kde aktuálne prebieha príprava verejného obstarávania na aktualizáciu DSP (dokumentácie pre stavebné povolenie).

Okresom Stará Ľubovňa neprechádza, ani nie je plánovaný žiadny úsek diaľnice, ani rýchlostnej cesty.

- **Železničná doprava – modernizácia a elektrifikácia tratí, nákup nových vozňov a rušňov, grafikon**

Cez okres Kežmarok sú vedené dve železničné trate. Jedna smeruje z Popradu do Starej Ľubovne a Plavča a druhá zo Studeného Potoka do Tatranskej Lomnice.

Trat' do Tatranskej Lomnice je neelektrifikovaná jednokoľajná trat' regionálneho a turistického charakteru, čomu je prispôsobená aj víkendová ponuka vlakov počas roka a denná ponuka počas zimnej a letnej hlavnej turistickej sezóny, pričom na trati nie je prevádzkovaná žiadna nákladná doprava. Vzhľadom na trasovanie trate mimo dôležité zastavané oblasti, nedokáže železnica plniť úlohu pravidelnej obslužnosti pre dochádzku do/zo zamestnania, škôl a podobne. Trat' môže nadobudnúť väčší význam v prípade realizácie Plánu udržateľnej mobility pre Vysoké Tatry a zavedenia regulácie vjazdu automobilov do jadrového územia Vysokých Tatier, kde je predpoklad posilnenia úlohy železničnej dopravy ako nosného systému aj pre oblasť turizmu.

Trat' z Popradu do Plavča je súčasne vedená aj cez okres Stará Ľubovňa a ide o neelektrifikovanú jednokoľajnú trat' regionálneho významu s medzinárodným potenciálom o celkovej dĺžke 60 km. Trat' je v Poprade napojená na hlavnú koridorovú trat' Bratislava – Žilina – Košice a dominuje na nej osobná doprava posilnená v letnom a zimnom období o víkendové medzištátne zrýchlené vlaky z/do poľskej Muszyny. Rezort dopravy inicioval zavedenie týchto sezónnych letných vlakov ako reakciu na nárast počtu ubytovaných hostí vo Vysokých Tatrách práve z Poľska. Po trojročnom úsilí sa tento zámer podaril a od leta 2019 bolo toto spojenie realizované počas prázdninových víkendov, pričom partnerom MD SR sa stalo Malokarpatské vojvodstvo, nakoľko štátne PL železnice o túto prepravu záujem nemali. Vývoj prepravy v tomto segmente prekonal očakávania. Popularita tohto spojenia napomohla rozšíriť jazdy vlakov a aktuálne presahuje letné prázdniny a je v ponuke aj počas zimného obdobia. Zámerom je postupné ďalšie rozšírenie frekvencie týchto vlakov, toto je ale závislé od finančného krytia, čo pri aktuálnej konsolidácii verejných zdrojov a limitu zdrojov na verejnú osobnú dopravu nie je možné.

Samotná trat' prechádza horským terénom, je vedená v oblúkoch a v miernom stúpaní a klesaní. Priemerná traťová rýchlosť je len 60 km/h, na krátkych úsekoch 80 km/h avšak aj s úsekmi s trvalým znížením rýchlosti na 40 až 10 km/h prevažne z dôvodov nevyhovujúceho technického stavu železničného zvršku.

Väčšina zariadení železničnej infraštruktúry je zastaraných, na hranici technickej a za hranicou morálnej životnosti a nevyhovuje novým poznatkom a požiadavkám na konštrukciu tratí. V súčasnej dobe taktiež nie je možný nákup náhradných dielov zabezpečovacích a oznamovacích zariadení z dôvodu ukončenia ich výroby. Zabezpečovacie zariadenia tak vyžadujú komplexnú výmenu, inak v budúcnosti dôjde k postupnému obmedzeniu funkcionality týchto zariadení s dopadom na riadenie dopravy.

Vo výhľadových plánoch je elektrifikácia trate a rovnako tak zvýšenie rýchlosti na 80 km/h a povinné vybavenie trate systémom GSM-R. Pre tieto zámery nie doposiaľ vypracovaná štúdia realizovateľnosti a to z dôvodu, že v rámci prioritizácie železničných projektov vychádzal tento zámer pri základnej analýze ako nenávratný a aktuálne nie je zaradený do harmonogramu prípravy a výstavby. Trať je ale plánovaná pre zavedenie diaľkového riadenia dopravy (dispečerizácia).

V strednodobom horizonte sa ale predpokladá odstraňovanie úsekov s obmedzením traťovej rýchlosti cieľom dosiahnutia plynulosti dopravy ako takej.

Významnejšou prioritou je ale potreba rekonštrukcie železničnej stanice Stará Ľubovňa. V rámci investícií je uvažované s rekonštrukciou výpravnej budovy pre cestujúcu verejnosť a zníženie energetickej náročnosti budovy. Pre tento zámer je spracované investičné zadanie stavby. V druhom slede je zámerom revitalizácia zastávky v Kežmarku vrátane vybudovania prístrešku. Ostatné stanice a zastávky vzhľadom na frekvenciu cestujúcich a predpokladanú výšku investícií nevytvárajú predpoklad návratnosti použitia verejných zdrojov.

Cez okres Stará Ľubovňa prechádza čiastočne aj medzinárodná jednokolejná elektrifikovaná trať Kysak – Prešov – Orlov – št.hr. SK/PL. Ide o trať zaradenú do siete TEN - T a nákladného koridoru Varšava – Krakov – Prešov – Košice – Miškovce – Budapešť – Ľubľana – Koper. Rezort dopravy pripravuje investičný zámer na zdvojkolejnenie minimálne úseku Kysak – Prešov, odstránenie nadbytočných kľukatení sa a celkové zmodernizovanie tohto úseku, čo by významne zdynamizovalo dopravu na tejto trati. Dlhodobým zámerom rezortu dopravy je vytvoriť medzištátnu linku Budapešť – Košice – Prešov – Krakov, kde by táto linka mohla využiť nielen investíciu na SK strane, ale aj zámer PL vybudovať novú trať umožňujúcu priame spojenie Krakova a Nového Saczu. S možnosťou prepojenia na trať smerujúcej cez Starú Ľubovňu a Kežmarok do Popradu, by sa tým zvýšila atraktivita významnej časti Zamaguria a Šariša.

1.9.7 Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť

- **Bezpečnostné opatrenia v kontexte súčasnej situácie**

OR PZ v Kežmarku

Služobný obvod Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Kežmarku (ďalej len „OR PZ v Kežmarku“) je určený na území s rozlohou 630 km². Okres Kežmarok je územie s 3 mestami a 38 obcami, kde v 35 obciach je zastúpené početné rómske etnikum. Okres Kežmarok hraničí s okresmi Poprad, Levoča, Sabinov, Stará Ľubovňa a s Poľskou republikou. S Poľskou republikou má jeden cestný hraničný priechod, a to Lysá nad Dunajcom - Niedzica. V okrese sa nachádza okrem menších osídlení, aj 10 veľkých rómskych osídlení od 1 500 osôb až do 2 800 osôb, a to Podhorany, Veľká Lomnica, Rakúsy, Stráne pod Tatrami, Krížová Ves, Huncovce, Jurské, Ihľany, Toporec a Výborná so svojimi špecifickými problémami. Okres Kežmarok je charakteristický jednou z najprudšie rastúcich demografických kriviek nárastu obyvateľov, počet obyvateľov stúpa nepomerne viac ako v iných častiach Slovenska, rómske etnikum tvorí 52 % (zdroj: ÚPSVaR Kežmarok) a je to okres s cca 75 000 obyvateľmi. Počet obyvateľov stúpol za 30 rokov o cca 14 000, čo predstavuje nárast o približne 22 %, pričom vo väčšine okresov Prešovského kraja počet obyvateľov klesá. Zároveň je to okres s vysokou nezamestnanosťou v rámci Slovenskej republiky. Nezamestnanosť v danom regióne je ovplyvňovaná, okrem iných faktorov aj zložením obyvateľstva, kde je výrazne zastúpené rómske etnikum. Nezamestnanosť a zlá sociálna situácia negatívne ovplyvňujú kriminalitu.

Mesto Kežmarok je známe svojimi historickými pamiatkami akými sú Kežmarský hrad, či evanjelický kostol a je známe krásnou architektúrou. Tieto pamiatky, blízkosť Vysokých Tatier, Pieninského národného parku, ale aj blízkosť Poľskej republiky, s ktorou je zdieľaná štátna

hranica, priťahuje množstvo turistov, čo má vplyv na zabezpečovanie bezpečnosti a verejného poriadku.

V služobnom obvode OR PZ v Kežmarku sa koná množstvo kultúrnych, športových a iných podujatí. Medzi najznámejšie patrí „ELRO“ – Festival Európske ľudové remeslo (s účasťou cez 50 000 osôb), zamagurské folklórne slávnosti, konanie automobilových pretekov Rallye Tatry, ale aj medzinárodné cyklistické preteky „Okolo Slovenska“.

V roku 2024 bolo zo strany OR PZ v Kežmarku vykonaných osem bezpečnostných opatrení, ktoré súviseli so zabezpečením verejného poriadku, predchádzaním protiprávnej činnosti pri zabezpečovaní väčších podujatí a pri ochrane určených osôb.

Vyššie uvádzané skutočnosti majú vplyv na výkon služby, zabezpečenie potrebného počtu policajtov pri kultúrnych a spoločenských podujatiach. Podľa okolností, ako aj v rámci vlastnej poznatkovej základne sú vykonávané preventívno-bezpečnostné akcie zamerané na predchádzanie páchania trestnej činnosti a páchania iných foriem kriminality, ale aj dopravnobezpečnostné akcie zamerané na elimináciu a pozitívne ovplyvnenie dopravnej nehodovosti, a taktiež aj akcie zamerané na elimináciu páchania násilnej trestnej činnosti, ktoré sú vykonávané aj v súčinnosti s inými útvarmi Policajného zboru (PZ) a inými súčasťami PZ.

OR PZ v Starej Ľubovni

Služobný obvod Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Starej Ľubovni (ďalej len „OR PZ v Starej Ľubovni“) je určený na území s rozlohou 707 km². Okres Stará Ľubovňa je územie s 2 mestami a 42 obcami s celkovým počtom obyvateľov 53 107. Okres Stará Ľubovňa hraničí s okresmi Kežmarok, Bardejov, Sabinov a s Poľskou republikou. S Poľskou republikou má dva cestné hraničné priechody, a to Mníšek nad Popradom a Čirč a hraničné priechody, ktoré sú využívané najmä pešími a cyklistami. Ide o 3 lávky pre peších v Sulíne, v Malom Lipníku a v Legnave, ako aj turistický priechod Lesnica – Szczawnica. Okres Stará Ľubovňa nie je síce najvyhľadávanejšou celoročnou destináciou, avšak najmä v letných mesiacoch je zaznamenávaný zvýšený nápor turistov, najmä v súvislosti s návštevou Pieninského národného parku, Ľubovnianskeho hradu, kúpeľov vo Vyšných Ružbachoch a ostatných turistických lokalít v okrese (Ľubovnianske kúpele, pútnické miesto Litmanová a pod.). Lokalitou s vysokou návštevnosťou je obec Lesnica, vrátane prístavu pltí, resp. ich konečnej zastávky, ako aj raftových člnov, ktoré na rieke Dunajec v poslednom období zaznamenali výrazne zvýšenú početnosť. V letných mesiacoch ide prakticky o miesto s najväčšou koncentráciou turistov v rámci okresu Stará Ľubovňa, čo má vplyv na zabezpečovanie bezpečnosti a verejného poriadku.

Počet obyvateľov stúpol za 30 rokov o cca 3 500 na súčasných cca 53 000, čo je nárast o cca 7 %, pričom vo väčšine okresov Prešovského kraja počet obyvateľov klesá.

V služobnom obvode OR PZ v Starej Ľubovni sa koná množstvo kultúrnych, športových a iných podujatí, ako napríklad „Výročná slávnostná púť na hore ZVIR“ v katastrálnom území obce Litmanová, s účasťou cez 10 000 osôb, „Ľubovniansky jarmok“ v meste Stará Ľubovňa, s účasťou cez 20 000 osôb, „Monaccobet“ II. futbalová liga, konanie automobilových pretekov „Rallye Tatry“, medzinárodných cyklistických pretekov „Okolo Slovenska“.

V roku 2024 boli zo strany OR PZ v Starej Ľubovni vykonané bezpečnostné opatrenia, ktoré súviseli so zabezpečením verejného poriadku, predchádzaním protiprávnej činnosti pri zabezpečovaní väčších podujatí, ochrany určených osôb.

Vyššie uvádzané skutočnosti majú vplyv na výkon služby, zabezpečenie potrebného počtu policajtov pri kultúrnych spoločenských podujatiach. Podľa okolností, ako aj na základe vlastnej poznatkovej základne sú vykonávané preventívno-bezpečnostné akcie zamerané na predchádzanie páchania trestnej činnosti a páchania iných foriem kriminality, dopravnobezpečnostné akcie zamerané na elimináciu a pozitívne ovplyvnenie dopravnej nehodovosti, a taktiež aj akcie zamerané na elimináciu páchania násilnej trestnej činnosti, ktoré sú vykonávané aj v súčinnosti s inými útvarmi Policajného zboru (PZ) a inými súčasťami PZ.

bezpečnostné akcie zamerané na elimináciu a pozitívne ovplyvnenie dopravnej nehodovosti, akcie zamerané na elimináciu páchania násilnej trestnej činnosti, ktoré sú vykonávané aj v súčinnosti s inými útvarmi PZ a inými súčasťami PZ.

- **Bezpečnosť v uliciach – policajti v teréne**

OR PZ v Kežmarku

Jedným z faktorov, ktorý výrazne vplýva na bezpečnosť regiónu je aj závažnosť kriminality. V okrese Kežmarok v rámci štruktúry kriminality má značný podiel násilná trestná činnosť a majetková trestná činnosť.

V rámci OR PZ v Kežmarku je potrebné zabezpečovať výkony služieb hliadok poriadkovej polície tak, aby v okresnom meste Kežmarok a služobnom obvode Obvodného oddelenia Policajného zboru (OO PZ) Kežmarok boli pravidelne dve hliadky v dennej a nočnej službe, čo je, resp. v dobe poberania sociálnych dávok zabezpečené. V služobnom obvode OO PZ Spišská Belá je výkon služby zabezpečený jednou hliadkou v dennej dobe a jednou hliadkou v nočnej dobe, obdobne je tomu tak aj v služobnom obvode OO PZ Spišská Stará Ves s tým, že dochádza k spájaniu hliadok na oba služobné obvody jednou hliadkou.

K 31. decembru 2024 bolo na OR PZ v Kežmarku systemizovaných celkom 133 tabuľkových miest policajtov, pričom skutočne obsadených systemizovaných tabuľkových miest policajtov je v súčasnosti 101 (neobsadených je 32 miest).

Okres Kežmarok aktuálne patrí z hľadiska nápadu trestnej činnosti k okresom s poklesom trestných činov násilnej povahy a majetkovej trestnej činnosti. Vzhľadom ku skutočnosti, že okres Kežmarok sa dlhodobo umiestňuje na prvých miestach okresov s najvyššou nezamestnanosťou v rámci Slovenskej republiky, nie je možné vylúčiť do budúcnosti stúpajúcu tendenciu nápadu majetkových trestných činov, či priestupkov.

OR PZ v Starej Ľubovni

Jedným z faktorov, ktorý výrazne vplýva na bezpečnosť regiónu je aj závažnosť kriminality. V okrese Stará Ľubovňa v rámci štruktúry kriminality má značný podiel násilná trestná činnosť a majetková trestná činnosť.

Na základe údajov nápadu protiprávných konaní možno konštatovať, že bezpečnostná situácia na teritóriu OR PZ v Starej Ľubovni je stabilizovaná.

V služobnom obvode OR PZ v Starej Ľubovni nedošlo v ostatných rokoch k hromadnému narušeniu verejného poriadku a podiel uličnej kriminality sa nevymyká priemeru.

K 31. decembru 2024 bolo na OR PZ v Starej Ľubovni systemizovaných celkom 122 tabuľkových miest policajtov, pričom skutočne obsadených systemizovaných tabuľkových miest je v súčasnosti 104 policajtov (neobsadených je 18 miest).

V priebehu rokov 2023 a 2024 je zaznamenaný pokles nápadu trestnej činnosti, je však možné predpokladať stúpajúcu tendenciu nápadu majetkových trestných činov, a najmä priestupkov.

Podľa vývoja bezpečnostnej situácie je v rámci OR PZ v Starej Ľubovni výkon služby plánovaný do miest, v ktorých dochádza vo zvýšenej miere k páchaniu trestnej činnosti a iného protiprávného konania. Pevné stanovišťa policajných hliadok sú plánované práve do týchto rizikových miest a lokalít. V rámci zvyšovania bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky v územnej pôsobnosti OR PZ v Starej Ľubovni, sú pravidelne vyhodnocované štatistické údaje o miestach a príčinách vzniku dopravných nehôd a škodových udalostí. S rovnakou vážnosťou je pristupované aj k rizikovým miestam a úsekom komunikácií, pri ktorých je predpoklad nielen dopravných obmedzení, ale aj vzniku dopravných nehôd.

V tejto súvislosti sú prijímané zo strany OR PZ v Starej Ľubovni opatrenia, ktorých podstata nespočíva len v represívnej, ale aj v preventívnej činnosti. V závislosti od vývoja dopravnobezpečnostnej situácie sú prijímané aj opatrenia, ktoré sú adresné ku konkrétnym zisteniam porušení pravidiel cestnej premávky (napr. vedenie vozidla pod vplyvom alkoholických nápojov, návykových látok a pod.) a konkrétnej skupine účastníkov cestnej premávky (napr. cyklisti, vodiči kolobežiek s pomocným motorčekom a pod.).

Personálna neobsadenosť (18 policajtov) výrazne ovplyvňuje predovšetkým výkon služby v jednotlivých služobných obvodoch OR PZ v Starej Ľubovni. V jej dôsledku nie je možné, do výkonu služby na jednotlivých základných útvaroch, naplánovať v prípade potreby dve dvojčlenné hliadky služby poriadkovej polície. Vzhľadom na nepostačujúce početné stavy policajtov na jednotlivých OO PZ v pôsobnosti OR PZ v Starej Ľubovni, je výkon služby na základných útvaroch zabezpečovaný aj spájaním služieb susedných OO PZ, ako aj efektívnym využívaním čerpania nadčasových hodín.

- **Spolupráca so samosprávami pri prevádzke kamerových systémov**

OR PZ v Kežmarku

V súvislosti s plnením služobných úloh je na OO PZ Kežmarok využívaný kamerový systém „VELÍN“, ktorý pokrýva mesto Kežmarok a obec Veľkú Lomnicu. V rámci systému je možné prezeranie kamerových záznamov spätne, ale aj online, a taktiež je možná lustrácia tabuľky s evidenčným číslom vozidla v záznamoch z kamier.

K danej problematike možno uviesť, že policajti OR PZ v Kežmarku sa stretávajú s predstaviteľmi samosprávy pri riešení problematiky týkajúcej sa bezpečnosti a zároveň je možnosť využiť kamerové systémy aj v ďalších mestách a obciach služobného obvodu OR PZ v Kežmarku, medzi ktoré patrí Spišská Belá, Lendak, Slovenská Ves, Huncovce, Podhorany, Toporec, Vojňany, Križová Ves, Výborná, Holumnica, Ihľany, Jurské, Červený Kláštor, Spišské Hanušovce, Matiašovce.

OR PZ v Starej Ľubovni

Policajti OR PZ v Starej Ľubovni sa stretávajú s predstaviteľmi samosprávy pri riešení problematiky týkajúcej sa bezpečnosti a zároveň je možnosť využiť kamerové systémy aj v nižšie uvedených mestách a obciach služobného obvodu OR PZ v Starej Ľubovni – Stará, Ľubovňa, Nová Ľubovňa, Jakubany, Kolačkov, Chmeľnica, Litmanová, Jarabina, Lacková, Forbasy, Mníšek nad Popradom, Podolíne, Lomnička, Nižné Ružbachy, Vyšné Ružbachy, Haligovce, Lesnica, Veľký Lipník, Veľká Lesná, Ľubotín, Plavnica, Plaveč, Hromoš, Čirč, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Vislanka a Matysová.

Kamerové systémy monitorujúce jednotlivé mestá a obce sú kompetenčne a majetkovo zaradené pod jednotlivé mestá a obce, resp. pod správu mestských a obecných polícií. Pre účely plnenia služobných úloh útvary OR PZ v Starej Ľubovni aktívne spolupracujú s jednotlivými obecnými a mestskými políciami v územnej pôsobnosti okresu. Za týmto účelom sú zvolávané operatívne stretnutia s predstaviteľmi spomenutých inštitúcií, na ktorých je okrem iného prekonzultovaná aj metodika využívania kamerových záznamov. Súčasná spolupráca je na vysokej úrovni.

V súvislosti s prevádzkou kamerových systémov a s ohľadom na zvyšovanie bezpečnosti na území SR v súčasnosti na MV SR prebieha na základe Realizačnej zmluvy č. SVO-RVO2-2024/000640-008 zo dňa 12. júna 2024 analýza na tému „Využívanie video-analytických služieb a telových kamier“ s celoslovenskou pôsobnosťou. K 31. decembru 2024 bola v podľa predmetnej analýzy ukončená Etapa 1 projektu, pričom boli dodané: Ideový zámer projektu (I-01), Projektový zámer (I-02), Prístup k projektu (I-03) a Analýza nákladov a prínosov (M-05).

Plánované ukončenie prebiehajúcej Etapy 2 projektu je 13. februára 2025, súčasťou ktorej bude dodanie Katalógu požiadaviek (I-04) a dodanie Štúdie uskutočniteľnosti, ktorá bude podkladom pre obstaranie komplexného riešenia (reflektujúceho výsledky analýzy) / nadväzujúceho projektu.

Cieľom MV SR je v rámci tohto a nadväzujúcich projektov poskytnúť riešenia, ktoré budú plne vyhovovať potrebám bezpečnostných zložiek SR vrátane subjektov ŽSR a ZSSK, a prispievať k dosahovaniu vytýčených cieľov a zvyšovaniu bezpečnosti na území SR.

Výsledkom bude komplexné riešenie zberu a spracovania obrazových záznamov, v maximálne možnej miere automatizovaným spôsobom s prípadným využitím prvkov umelej inteligencie tak, aby boli minimalizované nároky na personálne zázemie. Zámerom je využitie príkladov dobrej praxe zo zahraničia a moderných technológií.

- **Modernizácia hasičskej techniky a posilnenie hasičských zborov a podpora pre dobrovoľných hasičov**

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Starej Ľubovni má dve hasičské stanice, a to Hasičská stanica (HS) Stará Ľubovňa (typ III) do 30 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru zmenovej služby a Hasičská stanica Ľubotín (typ II) do 20 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru zmenovej služby.

V okrese Stará Ľubovňa uskutočnili dobrovoľné hasičské zbory obcí spolu s Hasičským a záchranným zborom 46 výjazdov (požiar - 29, dopravná nehoda – 3, technická pomoc – 14, nebezpečné látky - 0), z toho dobrovoľné hasičské zbory obcí samostatne 13 výjazdov.

V okrese Kežmarok uskutočnili dobrovoľné hasičské zbory obcí spolu s Hasičským a záchranným zborom 39 výjazdov (požiar - 34, dopravná nehoda – 0, technická pomoc – 5, nebezpečné látky - 0), z toho dobrovoľné hasičské zbory obcí samostatne 6 výjazdov.

Celkovo je pre rok **2025** zaradených do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov **1 868 dobrovoľných hasičských zborov obcí** (v roku 2024 – 1 866) v kategórii A1 – 21, A – 81, B – 1 173 a C – 593. Z toho v PSK je zaradených spolu 432 dobrovoľných hasičských zborov obcí v kategórii A1 – 1, A – 10, B – 232 a C – 189. V okrese Stará Ľubovňa je pre rok 2025 zaradených do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov zaradených spolu 34 dobrovoľných hasičských zborov obcí a v okrese Kežmarok 32 dobrovoľných hasičských zborov obcí. Prehľad o zaradení do kategórií v súlade s § 34 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov a § 4 vyhlášky č. 611/2006 Z. z. o hasičských jednotkách v znení neskorších predpisov je v tabuľkách č. 3 a č. 4.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru a Hasičská stanica v Starej Ľubovni:

Od 7. októbra 2011 do 11. decembra 2013 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia, nadstavba a modernizácia Hasičskej stanice a Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Starej Ľubovni“ v celkovej hodnote 957 441,55 eur, z toho 840 484,16 eur bolo financované zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu.

Stav budov zodpovedá bežnému opotrebeniu počas doby používania. V súčasnosti je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov v hodnote cca 30 000,- eur. Z dôvodu dlhodobého zníženia energetickej náročnosti ako aj krátkodobej úspory finančných prostriedkov štátneho rozpočtu na prevádzku a údržbu budovy je potrebné ešte vymeniť posledné 3 ks plechových garážových vrát za elektrické segmentové s malými dverami v nich a obnoviť tepelnú izoláciu stropov. Investičná náročnosť výmeny je vo výške cca 30 000 eur.

Stav techniky je primeraný vzhľadom na každodenné používanie. Na opravy techniky bolo za OR HaZZ v Starej Ľubovni od začiatku roka 2024 vynaložených 44 488,55 eur. Na dosiahnutie vyhovujúceho stavu akcieschopnosti hasičskej techniky je potrebné nevyhnutne realizovať výmenu zastaranej výškovej techniky.

Hasičská stanica Ľubotín:

Od 23. marca 2010 do 14. novembra 2011 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia, prístavba a modernizácia Hasičskej stanice Ľubotín“ v celkovej hodnote 456 999,52 eur, z toho 383 285,31 eur bolo financované zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu.

Stav budovy zodpovedá bežnému opotrebeniu. V súčasnosti je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov v hodnote cca 10 000 eur. Z dôvodu dlhodobého zníženia energetickej náročnosti, ako aj krátkodobej úspory finančných prostriedkov štátneho rozpočtu na prevádzku a údržbu budovy a rovnako z dôvodu zlepšenia hygienického štandardu vnútornej mikroklimy je nevyhnutná rekonštrukcia vykurovania a zateplenie stropu HS. Orientačné náklady sú na úrovni 115 000 eur. Stav techniky je primeraný vzhľadom na každodenné používanie.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru a Hasičská stanica v Kežmarku:

Od 28. marca 2011 do 20. decembra 2013 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia, prístavba a modernizácia Hasičskej stanice a Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Kežmarku“ v celkovej hodnote 535 350,90 eur, z toho 403 256,15 eur bolo financované zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu.

V roku 2024 bola od Mesta Kežmarok odkúpená skladovacia hala v hodnote 15 805,64 eur, nachádzajúca sa v areáli Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Kežmarku, čím sa výrazne rozšírili parkovacie a skladovacie priestory. Stav budov zodpovedá bežnému opotrebeniu počas doby používania. V súčasnosti je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov v hodnote cca 15 000 eur.

Súčasné garážové priestory Hasičskej stanice v Kežmarku umožňujú státie 7 ks hasičskej zásahovej techniky (3 x cisternová automobilová striekačka, 3x automobil hasičskej záchrannej služby a 1 x automobilový rebrík). Ďalšia zásahová technika ako vozidlo CAS 15 Iveco Daily, vozidlo na prepravu osôb Peugeot Boxer a príves s štvorkolkou Polaris sú umiestnené v plechovom hangári, ktorý sa nachádza v areáli hasičskej stanice. Hangár je nevykurovaný s nespevneným prašným povrchom, preto nespĺňa požiadavky na zabezpečenie akcieschopnosti v ňom umiestnenej techniky.

Umyvanie hasičskej techniky po výjazde sa v súčasnosti vykonáva v priestore pred garážami, čo je nevyhovujúce hlavne v zimnom období pri nízkych vonkajších teplotách, kedy dochádza k namŕzaniu vody na technike a na ploche pred garážami.

Najvhodnejším riešením pre odstránenie uvedených nedostatkov je prístavba 2 garážových státí (z toho jedno s parametrami pre garážovanie výškovej techniky) a krytej umyvárne, ktorá umožní plnohodnotné umytie a vysušenie zásahovej techniky i v zimnom období. Ideálnym miestom na prístavbu hasičskej stanice je plocha kde sa nachádza jestvujúca plechová hala (cca 2 m od jestvujúcej budovy hasičskej stanice).

Ďalším závažným nedostatkom je absencia záložného zdroja elektrickej energie pre hasičskú stanicu v sídle okresu. Pri výpadku elektrickej energie je možné núdzovo napojiť z elektrocentrály vo vozidle hasičskej záchrannej služby len počítačovú techniku na ohlasovni požiarov a zvyšné priestory sú bez elektrického prúdu.

Otváranie sekčných vrát garážových státí hasičskej techniky sa musí vykonať len manuálne v núdzovom režime. Jediným riešením je osadenie záložného zdroja s jeho napojením na jestvujúce elektrické vedenie a jeho úprava.

Stav techniky je primeraný vzhľadom na každodenné používanie. Na opravy techniky bolo za OR HaZZ v Kežmarku od začiatku roka 2024 vynaložených 103 822,21 eur. Na dosiahnutie vyhovujúceho stavu akcieschopnosti hasičskej techniky je potrebné nevyhnutne realizovať výmenu zastaranej výškovej techniky.

Hasičská stanica Spišská Stará Ves:

Od 16. apríla 2010 do 14. februára 2011 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia, nadstavba, prístavba a modernizácia Hasičskej stanice v Spišskej Starej Vsi“ v celkovej hodnote 435 704,40 eur, z toho 401 861,24 eur bolo financované zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu.

V súčasnosti bola podpísaná zmluva s Mestom Spišská Stará Ves o odkúpení garážových priestorov za kúpnu cenu 21 400,- eur, tvoriacich bezprostrednú prístavbu objektu hasičskej stanice, z dôvodu riešenia akútneho nedostatku vhodných garážových priestorov na uskladnenie špeciálnej hasičskej techniky. Stav budov zodpovedá bežnému opotrebeniu. V súčasnosti je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov v hodnote cca 10 000 eur. Stav techniky je primeraný vzhľadom na každodenné používanie.

Predmetné finančné prostriedky budú kryté z rozpočtu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky prioritizáciou jednotlivých požiadaviek.

• Návrhy na zlepšenie materiálovo-technického vybavenia Policajného zboru

Bude sa zabezpečovať a dopĺňať výstroj súčastí v potrebných počtoch a veľkostnom sortimente, najmä vrchné odevy (napr. bundy softschellové, nohavice s odopínateľnou vložkou, čiapky zimné), pracovnú rovnošatu (bundy a nohavice), pokrývky hlavy (čiapky so štítkom, šiltovky), obuv (napr. obuv treková, obuv zásahová a pod.).

Plánuje sa realizovať výmena aktuálne používaných balistických viest z dôvodu ukončenia ich životnosti (životnosť končí v priebehu roka 2026) za nové vylepšené a moderné ochranné balistické vesty.

Plánuje sa doplnenie a vylepšenie taktického výstroja - Nová generácia teleskopických obuškov s frikčnou aretáciou.

Pripravuje sa obnova zastaraného, opotrebovaného a nemoderného interiérového vybavenia. Doplnenie chýbajúceho vybavenia v potrebných počtoch (stoličky, stoly, skrine, šatníkové skrine, trezory vrátane nadstavcov a podobne). Zároveň je nevyhnutné zabezpečiť novú bielu techniku a elektrospotrebiče do spoločných priestorov ako sú kuchynky.

Nevyhnutnou súčasťou je aj vynovenie vybavenia pre operačné strediska PPZ (výškovo nastaviteľné stoly pre prácu v stojí a vysoko záťažové stoličky).

V rámci okresov bude prebiehať obmena vozidiel typu combi a SUV (rok 2025) pre hliadky prvého kontaktu a hliadky PMU, aby sa zabezpečila ich lepšia vybavenosť, spoľahlivosť a efektivita pri plnení operatívnych a zásahových úloh, čím sa prispeje k zvýšeniu bezpečnosti a ochrany občanov

OR PZ v Kežmarku

Vzhľadom na potrebu vybudovania ciel policajného zaistenia, šatní a sociálnych zariadení v pivničných priestoroch budovy na ul. Huncovskej 1 v Kežmarku, je potrebné bezodkladné

začatie s investičnou akciou na zabezpečenie projektu rozmiestnenia uvedených priestorov a prestavbu týchto priestorov, aby bolo možné plnohodnotné využívanie tejto budovy.

Na zlepšenie efektívnosti práce OO PZ Kežmarok sa navrhuje dať do užívania pre OO PZ Kežmarok aj vedľa stojacu budovu (ktorá je prepojená s budovou OO PZ Kežmarok), kde by sa vytvorilo plnohodnotné pracovisko, špeciálna výsluchová miestnosť pre zraniteľné osoby, skladové priestory a OO PZ Kežmarok by využívalo celistvý blok budov. V tejto budove momentálne sídli Sociálna poisťovňa Poprad a Okresný úrad v Kežmarku a Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Na stretnutiach predstaviteľov týchto inštitúcií s riaditeľom OR PZ v Kežmarku došlo k úvahe, že za predpokladu, že by boli poskytnuté adekvátne priestory Sociálnej poisťovni a Okresnému úradu, by celá budova bola uvoľnená v prospech OR PZ v Kežmarku, čím by sa vytvorilo plnohodnotné pracovisko pre potreby OO PZ Kežmarok.

V meste Kežmarok sa plánuje rekonštrukcia a modernizácia objektu OR PZ, Huncovská 1, Kežmarok. Predmetná investičná akcia je zaradená do plánu verejného obstarávania na rok 2025 pod názvom: „Kežmarok OR PZ, rekonštrukcia a modernizácia objektu – vypracovanie projektovej dokumentácie a obstaranie výkonu odborného autorského dohľadu.“

OR PZ v Starej Ľubovni

Zabezpečenie potrebného materiálno-technického vybavenia je dôležité nie len z hľadiska výkonu služby pre policajtov, ale v mnohých prípadoch aj ako služba pre verejnosť a pre zvyšovanie dôveryhodnosti PZ v očiach verejnosti.

Je potrebná priebežná obmena vozového parku, hlavne obmena služobných motorových vozidiel bez príslušnosti k PZ (vzhľadom k poruchovosti a nefunkčnosti vozidiel), ktorá má v prípade výkonu služby nezastupiteľný význam pri výjazdoch na miesto udalosti. Motorové vozidlá na niektorých útvaroch sú za hranicou životnosti.

Technické zariadenia pre odbor dopravnej polície, zvýšenie počtov počítačovej techniky, pravidelná obmena technických prostriedkov na dokumentovanie priestupkov a trestných činov, má nenahraditeľný význam pri zabezpečovaní neodkladných a neopakovateľných úkonov či už v trestnom, alebo v priestupkovom konaní. Tieto technické zariadenia je potrebné navýšiť aj z dôvodu rýchlejšieho a efektívnejšieho vybavovania občanov.

- **Stav prípravy modernizácie policajných staníc a ostatných prvkov bezpečnosti**

OR PZ v Kežmarku

OR PZ v Kežmarku po materiálno-technickej stránke bolo a doposiaľ aj je nedostatočne vybavené. Pri riešení problémov súvisiacich s materiálno-technickou stránkou, kde kapacitne budova OO PZ Kežmarok na ul. Južnej, ale aj budova OR PZ v Kežmarku na ul. Nižná brána 6, nespĺňali parametre pre počet policajtov a bezbariérovosť (na OR PZ nie je výťah, žiadna zasadačka, výsluchy sa vykonávajú na druhom poschodí, vyšetrovatelia sú po 2 v kanceláriách a pod.), bolo so zohľadnením do budúcnosti a s predpokladaným demografickým vývojom, početnosťou rómskej komunity, špecifickosťou okresu Kežmarok a dostupnosťou pre obyvateľov najdené najvhodnejšie riešenie, ktoré spočívalo vo výmene budov medzi Ministerstvom financií SR, t. j. Daňovým úradom v Kežmarku a Ministerstvom vnútra SR, t. j. OO PZ Kežmarok na ul. Južnej. Budova daňového úradu na ul. Huncovskej 1 je veľká budova, situovaná v centre mesta Kežmarok, kde by kapacitne malo byť OR PZ spoločne s OO PZ Kežmarok. Prevod budovy sa zrealizoval a v tejto budove na prízemí a prvom poschodí už sídli OO PZ Kežmarok, na II. poschodí sídli Okresný dopravný inšpektorát Kežmarok. V predmetnej budove však nie sú doposiaľ zriadené cely policajného zaistenia a nebola zrealizovaná úprava ďalších poschodí pre ďalšie útvary OR PZ. Na uvádzanú rekonštrukciu by

bolo potrebné vyčleniť finančné prostriedky, pretože po rekonštrukcii by došlo k plnohodnotnému zabezpečeniu chodu OR PZ, kde v budove by boli dôstojnejšie a zároveň aj bezbariérové priestory. Pri objekte sú taktiež garáže pre služobné cestné vozidlá, ktoré sú vyhrievané, čo v neposlednom rade prispieva k udržiavaniu technického stavu vozidiel.

Ako bolo uvedené vyššie do budúca je na mieste uvažovať o prevode vedľa stojacej budovy, ktorá je v správe Ministerstva vnútra SR a ktorá je prepojená s budovou OO PZ Kežmarok.

Podľa ostatných informácií z odboru investícií, sekcie ekonomiky Ministerstva vnútra SR pojednávajúcich o stave rekonštrukcie budovy OR PZ v Kežmarku na ul. Huncovská 1 je základná investičná požiadavka schválená a zaradená do zoznamu IA RVS 2021-2028. Vypracovanie projektovej dokumentácie a následne realizácia stavebných prác je zaradená na roky 2026 - 2027. Z dôvodu vybudovania ciel policajného zaistenia, priestorov šatní a archívov v pivničných priestoroch a úpravy poschodí pre OR PZ sa pripravujú podklady pre verejné obstarávanie na vypracovanie projektovej dokumentácie. Po schválení podkladov sa začiatkom roka 2025 vypracuje projektová dokumentácia pre stavebné povolenie, ktorá bude slúžiť ako podklad pre verejné obstarávanie dodávateľa stavebných prác. Už pri spracovaní projektu stavby sa rozdelí objekt na etapy a ucelené časti, ktoré sa budú etapovite realizovať (I. etapa – úprava suterénu a poschodí, II. etapa – zateplenie objektu, III. etapa – terénne úpravy a parkovanie...).

2 NÁVRHOVÁ ČASŤ

V záujme podporiť hospodársky rozvoj a posilniť hospodársku, sociálnu, vzdelanostnú a zdravotnícku infraštruktúru v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa a taktiež aj v celom Prešovskom samosprávnom kraji je nevyhnutné naplniť tieto ciele:

za jednotlivé rezorty

• MV SR

V záujme podpory hospodárskeho rozvoja a posilnenia hospodárskej, sociálnej, vzdelanostnej a zdravotníckej infraštruktúry v okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa a taktiež aj v celom Prešovskom samosprávnom kraji je nevyhnutné naplniť tieto ciele:

OR PZ v Kežmarku

Jedným z ekonomických faktorov, ktorý je spätý s bezpečnosťou v danom regióne je zamestnanosť. Okres Kežmarok sa dlhodobo umiestňuje na prvých miestach okresov s najvyššou nezamestnanosťou v rámci Slovenskej republiky. Vyššia miera zamestnanosti – investície do infraštruktúry, budovania nových podnikov, vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia, či podpora investícií do existujúcich podnikov by zlepšili nielen životnú úroveň obyvateľov, ale došlo by k zníženiu rizika kriminality súvisiacej s potrebou zabezpečenia obživy. Pracovné miesta je však potrebné vytvárať tak, aby boli rovnaké príležitosti zamestnania pre všetky sociálne skupiny v okrese, nakoľko v prípade nesplnenia uvedenej podmienky môže následne dochádzať k marginalizácii určitých častí obyvateľov okresu a zvyšovaniu rizika sociálnych nepokojov.

Ďalšou možnosťou ako v danom regióne zlepšiť integráciu marginalizovaných skupín a znížiť kriminalitu je budovanie komunitných centier, ktoré prispievajú k zlepšeniu vzťahov medzi obyvateľmi a podporujú spoločenské a kultúrne aktivity.

S cieľom zníženia nehodovosti a zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky sa javí za vhodné vybudovať naplánované obchvaty mesta Kežmarok a obce Veľká Lomnica. Vybudovanie obchvatov a skvalitnenie infraštruktúry by malo výrazný vplyv na rozvoj regiónu.

OR PZ v Starej Ľubovni

S cieľom zníženia nehodovosti a zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky sa javí za vhodné vybudovanie obchvatu mesta Stará Ľubovňa, čo vo výraznej miere skvalitní infraštruktúru a zabezpečí priestor na rozvoj regiónu.

Uvedený návrh sa stotožňuje s prerokovaným materiálom „*Dopravná situácia v meste a v okrese Stará Ľubovňa*“, ktorý bol prerokovaný na zasadnutí Bezpečnostnej rady okresu Stará Ľubovňa.

Ďalšou možnosťou ako v danom regióne zlepšiť integráciu marginalizovaných skupín a znížiť kriminalitu, je budovanie komunitných centier v obciach s väčším počtom osôb rómskeho etnika, ako aj zakladanie miestnych občianskych poriadkových služieb, ktoré prispievajú k zlepšeniu vzťahov medzi obyvateľmi, podporujú spoločenské a kultúrne aktivity.

• MK SR a MCR a Š SR

- V okresoch Kežmarok a Stará Ľubovňa je potrebné venovať pozornosť podpore cestovného ruchu.
- Prostredníctvom rezortu cestovného ruchu a športu posúdiť vhodné formy podpory cestovného ruchu v Pieninách, Zamagurí a všeobecne v okresoch Kežmarok a Stará

Ľubovňa. Budú preskúmané ďalšie možnosti podpory revitalizácie chátrajúcich historických pamiatok cestovného ruchu a kúpeľníctva, špecificky pre oblasť Tatier, a to predovšetkým formou nastavenia podporných schém Programu Slovensko a nástrojov zvýhodneného úverového financovania prostredníctvom nástrojov Slovak Investment Holding.